ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުތަކުގައި ހުންނަ ބަންދުކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކާއި އެ ތަންތަނުގައި ހުންނަންޖެހޭ މިންގަނޑުތަކާއި އަދި ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުތަކުގެ ޒިންމާދާރުވުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތުގެ ގަވާއިދަށް ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުން ހުށަހަޅާ އިސްލާހު

ޖުމުލަ ކޮމެންޓް:

1. މި ގަވާއިދު އެކުލަވާލުމުގައި އަސާސެއްގެ ކަމުގައި ބަލަންވާނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަމަލުކުރެވެމުންދާ ކަމާއި ގުޅުންހުރި ޤާނޫނުތަކާއި، ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތަކާއި އަދި ދަ ޔުނައިޓެޑް ނޭޝަންސް ސްޓޭންޑަރޑް މިނިމަމް ރޫލްސް ފޯ ދަ ޓްރީޓްމަންޓް އޮފް ޕްރިޒަނަރސް (ދަ ނެލްސަން މަންޑޭލާ ރޫލްސް) އިން ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުތަކުގައި ދިޔާ ގައިޑްލައިނުން ފެންނަ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ހަމަތަކާއި ކަނޑައަޅާ ކަނޑައެޅިފައިވާ ޙައްޤުތަކާއި ކަމަށް ވާއިރު މި ގަވާއިދު އެކުލަވާލުމުގައި، އިސްލާމް ދީނުގެ މަސްދަރުތަކަށް އެންމެ ފުރިހަމައަށް ރިޢާޔަތް ކުރުމަށް ވަސީލަތެއް ފޯރުކޮށްދީފައިވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.
2. ގަވާއިދުގެ އިބާރާތްކުރުމުގައި ބަސްމަގު ގެނެސްފައިވާ ގޮތުން މާއްދާތަކުގެ ހަމަޖެހުން ހަމަހަމަ ނޫން އެހެނިހެން ގޮތްތަކަށް މާއްދާތައް ވަކިކުރެވިފައިވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ. (މިސާލަކަށް މި ގަވާއިދުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އިބާރާތްކުރުމުގައި ގޮތެއް އެ މާއްދާގެ ހަމަޖެހުން ފުރިހަމަ ނުވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

ސްޕެސިފިކް ކޮމެންޓް:

[illegible] ގަވާއިދަށް ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުން ހުށަހަޅާ އިސްލާހު		
ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތް	ކޮމިޝަނުގެ ހުށަހެޅުން	އިސްލާހުކުރަން ހުށަހަޅާ ސަބަބު
8 ވަނަ މާއްދާ ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ "ޖެންޑަރ" އަދި "ސެކްސް" މާނަކުރުން	މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 'ޖެންޑަރ' އަދި 'ސެކްސް' މާނަކުރުންތައް، މި ގަވާއިދުގެ 44 ވަނަ މާއްދާއަށް ނަޤުލުކޮށް އިތުރުކުރުން މާނަކުރުމުގެ ބައިގައި ހިމެނުން. އެހެން ބަޔާންކުރާ ލަފުޒުތައް ގަވާއިދުގެ ވަކި ހާލަތެއްގައި މާނަކުރުމުގެ ބަދަލުގައި ބޭނުންކުރާނަމަ އެ ލަފުޒުތައް ގަވާއިދުގައި މާނަކުރުމުގައި ހިމެނުން މުހިންމެވެ.	
8 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގިނަ މީހުން އެއްފަހަރާ ބައިވެރިވުމަށް ތަޢާރަފުކުރެވިފައި ހުންނަ ހާލަތު ނުވަތަ ބަލިވާސްޓަށް ނަމަ، އެވަނަގައި މީހުން ބައިވެރިވެވޭ އެވަނަގައި ބައިވެރިވާ ބަޔަކު ސަލާމަތީ ގޮތުން ބައިވެރިވެވޭނެ ގޮތް ބައްލަވާ ޖިންސު އެއްވަރަށް ފުރުޞަތު ހޯދައިދިނުން އެކަށީގެން ވެއެވެ.	8 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި މާއްދާ މިފަދައިން އިސްލާހުކުރުމަށް ގިނަ މީހުން އެއްފަހަރާ ބައިވެރިވުމަށް ތަޢާރަފުކުރެވިފައި ހުންނަ ހާލަތު ނުވަތަ ބަލިވާސްޓަށް ނަމަ، އެވަނަގައި މީހުން ބައިވެރިވެވޭ، އެވަނަގައި ބައިވެރިވާ މީހުންގެ އަދަދާއި ސަލާމަތީ މިންގަނޑު ބެލުމަށް އެވަނަގައި ބައިވެރިވާ އެންމެހާ މީސްމީހުން ހިމެނޭގޮތަށް	މާއްދާގެ އިބާރާތް ބައްޓަންކުރެވިފައިވާ ގޮތުން ސާފުކޮށްދޭން ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު އިބާރާތް އިސްލާހުކުރުމުގައި ކުރިން ފާހަގަކޮށްފައިވޭ.

	އިންތިޒާމް ކަނޑައަޅާނެއެވެ. އަދި އެފަރާތުން ދޫކުރާ ސަރުކާރުގެ ކޮމިޝަނުން ބަލަހައްޓާނެއެވެ.	
9 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުމަށް މި މާއްދާގައި ބަޔާން ކުރާ ކަރަންޓުގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތަކުން، އެފަރާތުގެ ބަލަހައްޓާ ހުރިހާ ތަނެއްގައި ނުވަތަ <u>ތަނެއްގެ</u> ބޭނުމަށް ދޫކުރަންވާނެއެވެ.		9 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) މި މާއްދާގައި ބަޔާން ކުރާ ކަރަންޓުގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތަކުން، އެފަރާތުގެ ބަލަހައްޓާ ހުރިހާ ތަނެއްގައި ނުވަތަ ތަނެއްގެ ބޭނުމަށް ދޫކުރަންވާނެއެވެ.
މީހުންގެ ނިސްބަތުން އެކަށީގެންވާ އަދަދަށް ފާޚާނާ ހުންނަންވާނެކަމަށް ގަވާއިދުގައި މިފަދައިން މާއްދާ އިސްލާހުކުރުމުން މިންވަރު ފެންނާނެ.	10 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުމަށް މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން ތިރީގައި މިވާ ގޮތަށް ފާޚާނާގެ ޚިދުމަތް ލިބެން ހުންނަންވާނެއެވެ. (1) ބައްދަލުވުން ނުވަތަ ހަފްލާގައި އެހެންގޮތަކަށް މިބާ މީހުންގެ އަދަދުން ކޮންމެ <u>5 މީހަކަށް</u> މަދުވެގެން އެއް ފާޚާނާ ހުރުން. (2) ގެސްޓްހައުސް ބާޒާރު ކުންފުނި ބޯޓުތަކުގައި އެހެންގޮތެއްގައި މިބާ މީހުން އަދަދުން ކޮންމެ 5 <u>މީހަކަށް</u> ފާޚާނާއެއް ހުރުން. (3) ސްކޫލް ނުވަތަ ޑިގްރީގައި މިބާ ކޮންމެ <u>5 މީހަކަށް</u> ފާޚާނާއެއް ހުރުން.	10 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން ތިރީގައި މިވާ ގޮތަށް ފާޚާނާގެ ޚިދުމަތް ލިބެން ހުންނަންވާނެއެވެ. (1) ބައްދަލުވުން ނުވަތަ ހަފްލާގައި އެހެންގޮތަކަށް މިބާ މީހުންގެ އަދަދުން ކޮންމެ 10 މީހަކަށް މަދުވެގެން އެއް ފާޚާނާ ހުރުން. (2) ގެސްޓްހައުސް ބާޒާރު ކުންފުނި ބޯޓުތަކުގައި އެހެންގޮތެއްގައި މިބާ މީހުން އަދަދުން ކޮންމެ 10 މީހަކަށް ފާޚާނާއެއް ހުރުން؛ (3) ސްކޫލް ނުވަތަ ޑިގްރީގައި މިބާ ކޮންމެ 10 މީހަކަށް ފާޚާނާއެއް ހުރުން.

10 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ބަންދުމީހުންނަށް ބޭނުންކުރެވޭގޮތަށް ފެންވަރާ ތާހިރުވުން އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައިހުންނަންވާނެއެވެ. އަދި އަންނަނިވި ތަކެތި ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ. (1) ދަތް އުނގުޅާ ބުރުސް އަދި ދަތް އުނގުޅާން ބޭސް؛ (2) ސައިބޯނި؛ (3) ފާޚާނާ ސާފުކުރާނެ ތަކެތި؛ (4) ޓުވާލު.	10 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުމަށް ބަންދުމީހުންނަށް ބޭނުންކުރެވޭގޮތަށް ފެންވަރާ ތާހިރުވުން އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައިހުންނަންވާނެއެވެ. އަދި އަންނަނިވި ތަކެތި ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ. (1) ދަތް އުނގުޅާ ބުރުސް އަދި ދަތް އުނގުޅާން ބޭސް؛ (2) ސައިބޯނި އާއި ޝޭމްޕޫ (3) ފާޚާނާ ސާފުކުރާނެ ތަކެތި؛ (4) ޓުވާލު. -	ސާފުތާހިރުވުމުގައި އިސްތަށިގަނޑު ސާފުތާހިރުކަން ބެހެއްޓުމަށްޓަކައި ޝޭމްޕޫ ބޭނުންވާއިރު މި މާއްދާގައި ޝޭމްޕޫ ހިމެނިފައިނުވާތީ މާއްދާއަށް ޝޭމްޕޫ އިތުރުކުރެވިދާނެއެވެ.
11 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ކޮންމެ ކާ ގަޑިއެއްގައި [illegible] ބޯން ފެން ދޭންވާނެއެވެ. އަދި އެހެނިހެން ގަޑިތަކުގައިވެސް ބޯން ދިނުމަށް އެދިއްޖެނަމަ [illegible] ކޮންމެ 12 (ބާރަ) ގަޑިއިރަކަށް މަދުވެގެން 1.5 ލީޓަރު ފެން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.	11 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުމަށް ކޮންމެވަގުތެއްގައިވެސް ބަންދުމީހުންނަށް ސާފު ބޯފެން ލިބުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.	ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާއިން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ އިޤްތިޞާދީ އަދި އިޖްތިމާޢީ ޙައްޤުތަކުގެ ތެރެއިން ސާފު ފެން ހިލޭ ރައްޔިތުންނަށް ފުދޭ މިންވަރަށް ލިބޭނެގޮތް ތަނަވަސްކޮށްދިނުމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ.
12 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ [illegible] އިތުރުން މީހުން ޓެމްޕޯން، [illegible] [illegible] އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައިހުންނަންވާނެއެވެ. މީގެ ތެރޭގައި މީހުން [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible]، ނުވަތަ [illegible] [illegible] ފަދަ ޖިސްމާނީ އަލާމާތްތަކާއި އަދި	12 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުމަށް މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ [illegible] އިތުރުން މީހުން ޓެމްޕޯން، [illegible] [illegible] އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައިހުންނަންވާނެއެވެ. މީގެ ތެރޭގައި މީހުން	މި މާއްދާއަކީ [illegible] [illegible]، "ބަލާއި ފާސްކުރުން" މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރުމުން މާނައަށް [illegible] [illegible] މިފަދައިން އިބާރާތް ބަދަލުކުރުން މުހިންމުކަމަށް ފެންނާތީ.

	ބަދަލުކުރުމުގެ ދުވަހު ޑިޖިޓަލް ނުވަތަ ވާރކްލޯޑް ގޮތުން، ނުވަތަ އެކްސެސް ދެވިދާން ވަދެ ޖަގަހާ އާލާތްތަކާއި އަދި ތަންފީޒުކުރުމުގައި ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ ކެމެރާ ހަރުކުރުމުގައި ހުންނަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން ސިސްޓަމްތަކާއި، ކޮމްޕިއުޓަރ ނުވަތަ ސާފުކުރުމަށް ވަސީލަތްތަކާއި އިންތިޒާމުތަކާއި، އިންސާނުންނާ މުޤައްރަރުކުރެވިފައި އެކަށީގެންވާ ގޮތުނެވެ.	ތަންފީޒުކުރުމުގައި ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ ކެމެރާ ހަރުކުރުމުގައި ހުންނަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން ސިސްޓަމްތަކާއި، ކޮމްޕިއުޓަރ ނުވަތަ ވަސީލަތްތަކާއި އިންތިޒާމުތަކާއި، އިންސާނުންނާ މުޤައްރަރުކުރެވިފައި އެކަށީގެންވާ ގޮތުނެވެ.
މި މާއްދާގެ މަޤްޞަދަކީ ޤައިދީންނަށް ސަރުކާރުގެ ޚަރަދުގައި ބައިމީހުން ބައްދަލުކުރުމާއި ތަކެތި އެކަށީގެންވާ ފެންވަރެއްގައި ހިފެހެއްޓުމަށް ކުރެވޭ މަސައްކަތްތަކާއި، މިހެންކުރުމުން ފަދަ ލުއިތަކާއި ދަތިތަކާއި ޤައިދީގެ ފެންވަރު ވަރަށްބޮޑުކުރުމުގައި ބޭނުންވާ އެހީ އެކަށީގެންވާ ބައްދަލުކުރުމަށް ބަދަލުގެނެވިފައެވެ.	14 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުން ކޮންމެ ޤައިދީއަކަށް ކައިންބައިމީހުންނާ ބައްދަލުކުރުމަށް ފޯނާއި ފޯނާއި ވީޑިއޯ ކޮންފަރެންސް ސަރވިސްއިން ފުރުޞަތުދޭންވާނެއެވެ. މިބައިތަކަށް އެންމެކުރިން ދިވެހިން ކައިންބައިމީހުން ބައްދަލުކުރާ އާލާތްތަކާ އެއް ފެންވަރުގެ ތަކެތިކަމުގައި ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ. އަދި އެންމެ ޖަދީދު ޓެކްނޮލޮޖީ ބޭނުންކުރާ ޕްރޮސީޖަރ ބެލެހެއްޓުމަށް މަދުވެގެން 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުން 1 (އެކެއް) ފަހަރު އައުކުރަން ވާނެއެވެ. އަދި ބަންދުވުމުން ކައުމާތައި ބެލުމަށް ބޭނުންކުރާ ޕްރޮސީޖަރ، ޖޭ މިފަދަ ޓެކްނޮލޮޖީ ބެލެ ބަދަލުކުރަންޖެހިއްޖެ ހަމަޖެހުމެއް ވާހަކަ ބަދަލުކުރުމާމެދު އިންތިޒާމް ހަމަޖެހިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.	14 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ކޮންމެ ޤައިދީއަކަށް ކައިންބައިމީހުންނާ ބައްދަލުކުރުމަށް ފޯނާއި ވީޑިއޯ ކޮންފަރެންސް ސަރވިސްއިން ފުރުޞަތުދޭންވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ ޚިދުމަތްދޭއިރު ގެނެސްދިނުމުގައި ބޭނުންކުރާ ޓެކްނޮލޮޖީ ބެލެހެއްޓުމަށް ސަރުކާރުން އެންމެ މަދުވެގެން 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުން 1 (އެކެއް) ފަހަރު އައުކުރަންޖެހޭ ތަކެތި ކަމުގައި ވާންޖެހޭނެއެވެ. އަދި ބަންދުވުމުން ކައުމާތައި ބެލުމަށް ބޭނުންކުރާ ޕްރޮސީޖަރ ތަކެތި، ޖޭ މަދުވެގެން އަހަރަކު އެއްފަހަރު ބަދަލުކުރަމުން އިންތިޒާމް ހަމަޖެހިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.

14 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ބަންދު މީހުންގެ ތެރެއިން ސިއްޙީ މައްސަލަތައް ހުރިގެން ވަކި ބާވަތެއްގެ ކާނާއެއް ދޭންޖެހޭނަމަ ޑޮކްޓަރު ލަފާދީފައިވާ މިންވަރަކަށް، އެކަން ޑޮކްޓަރުގެ ލަފާ އެއްގޮތަށް އެ މީހަކަށް ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ.	14 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުން ބަންދު މީހުންގެ ތެރެއިން ސިއްޙީ މައްސަލަތައް ހުރިގެން ވަކި ބާވަތެއްގެ ކާނާއެއް ދޭންޖެހޭނަމަ ޑޮކްޓަރު ލަފާދީފައިވާ މިންވަރަކަށް، އެކަން ޑޮކްޓަރުގެ ލަފާ އެއްގޮތަށް އެ އެފަދަ ފަރުމާކޮށްދޭ ކާނާ ބޭނުން ހަމަޖެއްސުމުގެ ޚަރަދު ދައުލަތުން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.	މި މާއްދާގައި ބަދަލު ގެނައުމަކީ ކޮމިޝަނުން ހުށަހެޅި ކަމެއް ކަމަށްވާތީ ޒިންމާދާރުވުން ދައުލަތުން ބަލަހައްޓަން ޖެހޭ ކަމެއްކަމަށް ޤަބޫލުކުރަމެވެ.
15 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ބަންދުމީހުންނަށް ދިމާވާ ކުއްލި ހާދިސާތަކާއި އެމަޖެންސީ ހާލަތްތަކުގައި ބޭނުންވާ ސިއްޙީ އެހީތެރިކަން ވީއެންމެ އަވަސްމިނުގައި ލިބޭނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ. އަދި މިގޮތުން ހޮސްޕިޓަލަށް ފަރުވާއަށް، އެމްބިއުލަންސް ކަރަންޓީ މީހުން އެކަމަށް ހޮސްބަ ޚަރަދު ދައުލަތުން ބަލަހައްޓަން ހަމަޖެހިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.	15 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުން ބަންދުމީހުންނަށް ދިމާވާ ކުއްލި ހާދިސާތަކާއި އެމަޖެންސީ ހާލަތްތަކުގައި އެމީހުން ބޭނުންވާ ސިއްޙީ އެހީތެރިކަން ހިނދުން ހިނދަށް ވީއެންމެ އަވަސްމިނުގައި ހަމަޖެހިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ. އަދި މިގޮތުން ހޮސްޕިޓަލަށް ފަރުވާއަށް، އެމްބިއުލަންސް ކަރަންޓީ މީހުން އެކަމަށް ހޮސްބަ ޚަރަދު ދައުލަތުން ބަލަހައްޓަން ހަމަޖެހިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.	ބޭސް ފަރުވާގެ ޚަރަދު އަދާކުރަންވާނީ ދައުލަތުން ކަމުގައިވާތީ، މިފަދަ ހާލަތުގައި ހިނދުން ހިނދަށް ފަރުވާ ދިނުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަމަށް، އެފަދަ ޚަރަދުތަކުގައި އެ ހަމަ ހިނދުން ހިނދަށް ފުރިހަމަކުރަން ކަމަށް ޤަބޫލުކުރަމެވެ.

ނޯޓު	މާއްދާ އިސްލާހުކުރުން	މާއްދާ
ގަވާއިދުގެ 15 ވަނަ މާއްދާ އަކީ ޖިންސަކަން ސަލާމަތުގައި ތިބޭ މީހުންގެ ބޭސްފަރުވާގެ އިންތިޒާމް ކަނޑައަޅާފައިވާ މާއްދާކަމުގައިވާތީ، މި މާއްދާގެ (ހ) މި އަކުރުގައި ބައްޓަންކޮށްފައިވާ ބޭސްފަރުވާގެ ބައިތަކެއް ގުޅުމެއް ނުވާތީ އެކަންކަން ވަކި މާއްދާއެއްގައި ބަޔާންކުރުން. އަދި އިތުރު ކުރުވީފައިވާ ނަންބަރު އިތުރުކުރުވީފައިވާ އެ ބައްޓަންކުރަމުން މަސައްކަތް ކުރެވޭ 29 ވަނަ ދަފުތަރުގައި ބަޔާންކުރާ ބައްޓަންކުރަމުން ވާތީ، މި ގަވާއިދުގެ އެއްވެސް މާއްދާއެއްގައި އެ ބައްޓަންކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ.	**15 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އެ މާއްދާއިން އުނިކުރުމަށްފަހު މިއާއެކު ވަކި މާއްދާއެއްގެ ގޮތުގައި ހިމެނުމަށްފަހު ތިރީގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން** (1) ތުއްތު ކުއްޖަކު މަންމައާއެކު ޖިންސަކަން ސަލާމަތުގައި ބަހައްޓަން، އެކުއްޖާގެ ބަހައްޓަނީ ކުރިން މާލޭގައި ހުރި، ކުއްޖާ ބެލެހެއްޓުމުގެ ވަގުތު މާޙައު މުޅިމުއްދަތު ތިބޭމަތީގެ ކަމެއް، މި މުޅިމުއްދަތު ތުއްތު ކުއްޖާ ބެލެހެއްޓުމުގެ މަޤާމު އެކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު އިސްކަންދީގެން ބަލައި ބަލަހައްޓަން ނިންމުން؛ (2) ތުއްތު ކުއްޖަކު މަންމައާއެކު ޖިންސަކަން ސަލާމަތުގައި ބަހައްޓަން އެކުއްޖާގެ ބަލައިގަތުމަށް ފުރިހަމަ ބެލެނިވެރިޔާގެ އެކުއްޖާ ރިޢާޔަތްކުރާނެ އިންތިޒާމް ހަމަޖެހިފައި އޮތުން؛ **މި ނަންބަރަށް އިތުރު ކުރުން** (4) ތުއްތުކުއްޖާ މަންމައާއެކު ޖިންސަކަން ސަލާމަތުގައި ބެހެއްޓުމުގައި ކުއްޖާގެ ފުރިހަމަ ބޭނުންތަކާއި ސިއްހީ ކަންކަން ފުރިހަމަކުރުން.	**15 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)** އަންހެން ބަންދުމީހުންގެ ތެރެއިން ގާތުންދީ 2 (ދޭއް) އަހަރު ނުވާ ތުއްތު ކުއްޖަކު ހުރިނަމަ، އެކުއްޖާ ޖިންސަކަން ސަލާމަތުގައި މަންމަ އާއެކު ބެހެއްޓުމަށް ނިންމާނީ، އެކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު އިސްކަންދީގެންނެވެ. އަދި މުޅިމުއްދަތު ތުއްތު ކުއްޖާގެ މަންމަ އާއެކު ޖިންސަކަން ސަލާމަތުގައި ބެހެއްޓުމަށް ނިންމާނީ، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ފުރިހަމަވާނަމައެވެ. (1) ޖިންސަކަން ސަލާމަތުގައި ތުއްތު ކުއްޖާ ބެލެހެއްޓުމަށް ކުއްޖާ ބެލެހެއްޓުމުގެ ވަގުތު މާޙައު މުޅިމުއްދަތު ތިބޭމަތީ، މި މުޅިމުއްދަތު ތުއްތު ކުއްޖާ ބެލެހެއްޓުމުގެ މަޤާމު ބަލައި ބެލެނިވެރިޔާގެ ރިޢާޔަތް ލިބުން؛ (2) ޖިންސަކަން ސަލާމަތުގައި ތުއްތު ކުއްޖާ ބެލެހެއްޓުމަށް އެކުއްޖާގެ ބޭނުންތައް ސިއްހީ ފުރިހަމަ އިންތިޒާމް ހަމަޖެހިފައި އޮތުން؛ (3) ޖިންސަކަން ސަލާމަތުގައި އެކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު ބަލައި މަޤާމު ގޮތުގައި ތުއްތުކުއްޖާގެ އެއްވެސް ބެލެނިވެރިއެއްގައި

ބަންދުކުރެވޭ ގޮތުގައި ބަލަހައްޓަން އަދި އަމަލުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.		
15 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ބަންދުކުރާ ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރަށް ގެނައުމާއި އެކު، އުމުރުގެ މެޑިކަލް ސްކްރީނިންގއާ އެސެސްމެންޓުގައި ހުންނަން މެޑިކަލް އޮފިސަރު ނުވަތަ ނަރުހަކު ހަދަންވާނެއެވެ. އަދި މި މެޑިކަލް ސްކްރީން ހެދުމުގައި އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތް ކުރަންވާނެއެވެ.	15ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުން ބަންދުކުރާ ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރަށް ގެނައުމާއި އެކު، މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެމީހެއްގެ މެޑިކަލް ސްކްރީނިންގ އެސެސްމެންޓެއް އެމީހެއްގެ ހުށަހަޅާ މެޑިކަލް އޮފިސަރު ނުވަތަ ނަރުހަކު ހަދަންވާނެއެވެ. އަދި މި މެޑިކަލް ސްކްރީނިންގ ނުވަތަ އެސެސްމެންޓުން ނުކުތުން ނަތީޖާއަކަށްބަލައި މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އެންމެ ކަންކަން ފުރިހަމަކުރަންވާނެއެވެ.	މި މާއްދާއަށް ބަދަލު ގެނަސް ދެވަހުން ސިއްޙަތުގައި ހުރުމަށްޓަކައި ފުރިހަމަ ހެއްދެވުން ކަމަށް ކުރިމަތިކުރައި ގޮތުގައި ހިމެނިފައިވާ މައްސަލަކަން ވާއިރު، މި މާއްދާގެ ކަމަށްކުރުން ހައްދާ އަށް ފުރަތަ ގޮތުގައި ކަމަށްކުރުމުގެ މި މާއްދާއިން ބޭނުންވާ ކަމެއް އެސެސްމެންޓުން ދެއްކޭ ނަތީޖާގެ މެދުވެރިކޮށް މާއްދާގެ ތިރީގައި ބަޔާންކުރާ ކަންތައް ދިއުން ކަމަށްވާތީ.
15 ވަނަ މާއްދާ (ށ) (2) އެމީހަކު ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރަށް ގެންދެވުމުން، އެމީހަކާއި މެދު އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ އަނިޔާއެއް ކޮށްފައި ނުވަތަ އަނިޔާއެއް ލިބިފައިވާނަމަ، އަނިޔާގެ މިންވަރާއި އަނިޔާ ލިބިފައިވާގޮތް ދެނެގަތުން؛	15 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުން އެމީހަކު ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރަށް ގެންދެވުމުން، އެމީހަކާއި މެދު އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ އަނިޔާއެއް ކޮށްފައި ނުވަތަ އަނިޔާއެއް ލިބިފައިވާނަމަ، އަނިޔާގެ މިންވަރާއި އަނިޔާ ލިބިފައިވާގޮތް ދެނެގަތުން. އަދި އެމީހަކަށް ލިބިފައިވާ އަނިޔާއަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ	"ޓޯޗަރ" އޭގެ ދަށުގައި ބޭނުންކުރާ އެއްވެސް އަނިޔާއެއް އެއްވެސް މިންވަރަކަށް އެއްވެސް މީހަކަށް ދިނުމަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން މަނާކަމެއް ވާއިރު، "ޓޯޗަރ" އޭގެ މާނައިގައި ޤާނޫނުގައި މާނަކުރެވިފައިވާ ކަމެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ، އެއާއި ވިދިގެން ތަޙްޤީޤުކުރުން އަންނަ ހުރި ކަމެއް އަންނަނިވި ގޮތަކީ އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުރުމަށް ވާނީ އެކަން ކަނޑައަޅާފައިވާ

	ޕާޓީން) އިން "ޗެރިޓީ" އެއްގެ ގޮތުގައި ޕާޓީތަކަށް ހަދިޔާއަކަށް ވާނަމަ، އެންޖީ ޗެރިޓީ ޕާޓީން އެނާއަށް ލިބޭ އެންމެހައި ރަސްމީ ތަކެއް ފަހިކޮށްދިނުމާއެކު، އެބާރިއަށް ކަމާބެހޭ އިދާރާއަށް ހުށަހެޅުން؛	
ބަންދު މީހަކަށް ލިބިދޭ ހައްގުގެ ތަފްސީލުތަކުގެ ތެރޭގައި އެނާއަށް ހައްގު ލިބިގެންދާނެ، އެނާއަށް އެހައްޖު ލިބުމުގެ ކަނޑައެޅުންތަކެއް ކަމުގައި ދެކެމެ.	15 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން އުމުރުން ޑިޕްރެޝަން ސަލްޖަހަން ގެނުވުއިރު، އުމުރުގެ ނަފްސާނީ ބާރާއި ވަޒީފާކުރުމަށްފަހު. މި ގޮތުން، އަމިއްލަ ނަފްސަށް ގެއްލުންދިނުން ކަމަށް ޖެހޭ ފުރުޞަތު ހުރުމާއި، އަމިއްލައަށް މަރުވުން އެދުމާއި، މަސްތުގެ ބާވަތްގައި ހުރުމުގެ ސަބަބުން އުމުރުގެ ހަރަކާތްތަކުން ނުވަތަ ބަލަހައްޓާގޮތުން ވާހަކަ ކަންކަން ބުނެ. އަދި މިފަދަ އުއްސޫލު އަށާވަގޮތް ނުވަތަ ކަމުގެ ސަބަބުން ބަޔަކަށް ގެއްލުން ލިބޭނަމަ ގެއްލުމާވާ ގޮތަށް ކަމެއް ވާގޮތަށް ކުރިޔަށްގެންދަވަ އެކަމަކާ އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅު އެޅުމާއި، އެކަންކަން މުރާޖަޢާކުރުން.	15 ވަނަ މާއްދާ (ރ) (3) އުމުރުން ޑިޕްރެޝަން ސަލްޖަހަން ގެނުވުއިރު، އުމުރުގެ ނަފްސާނީ ބާރާއި ވަޒީފާކުރުމަށްފަހު. މި ގޮތުން، އަމިއްލަ ނަފްސަށް ގެއްލުންދިނުން ކަމަށް ޖެހޭ ފުރުޞަތު ހުރުމާއި، އަމިއްލައަށް މަރުވުން އެދުމާއި، މަސްތުގެ ބާވަތްގައި ހުރުމުގެ ސަބަބުން އުމުރުގެ ހަރަކާތްތަކުން ނުވަތަ ބަލަހައްޓާގޮތުން ވާހަކަ ކަންކަން ބުނެ. އަދި މިފަދަ އުއްސޫލު އަށާވަގޮތް ނުވަތަ ކަމުގެ ސަބަބުން ބަޔަކަށް ގެއްލުން ލިބޭނަމަ ގެއްލުމާވާ ގޮތަށް ކަމެއް ވާގޮތަށް ކުރިޔަށްގެންދަވަ އެކަމަކާ އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅު އެޅުން؛

15 ވަނަ މާއްދާ (ށ) (5) އުޖޫރަކަށް [illegible] [illegible] ޖިންސީގޮތުން ބޭނުންވާ މަސައްކަތާއި، ކަސްރަތާއި އަދި އެހެނިހެން ހަރަކާތްތަކުގައި ދެނެގަތުން.	15 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (5) ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް އުޖޫރަކަށް [illegible] [illegible] ޖިންސީގޮތުން ބޭނުންވާ މަސައްކަތާއި، ކަސްރަތާއި އަދި އެހެނިހެން ހަރަކާތްތަކުގައި ދެނެގަތުމާއި، އެކަންކަމަށް މަގުފަހިކުރުން.	ބަންދު މީހަކަށް ލިބިދޭ ޙައްޤެއް ތަފްސީލުކުރުމަށްޓަކައި [illegible] ބައްޔެއް ލިބިފައިވާ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމުގައި ދެކެމެ.
15 ވަނަ މާއްދާ (ރ) [illegible] [illegible] މަސައްކަތްކުރާ [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] ބަލިވެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަނިޔާއެއްގެ ޝަކުވާ ހުށަހަޅާ މީހުން ބޭނުންވާ ހާއްސަ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް. މިގޮތުން ފޯރުކޮށްދޭ ސިއްޙީ އެހީތެރިކަމުގެ ސިއްރު ހިފަހައްޓަން ވާނެއެވެ.	15ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް. [illegible] [illegible] މަސައްކަތްކުރާ [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] ބަލިވެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަނިޔާއެއްގެ ޝަކުވާ ހުށަހަޅާ މީހުން ބޭނުންވާ ހާއްސަ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް. މިގޮތުން ފޯރުކޮށްދޭ ސިއްޙީ އެހީތެރިކަމުގެ [illegible] [illegible] ސިއްރު ހިފަހައްޓަން ވާނެއެވެ.	ސިއްޙީ ހިދުމަތުގެ [illegible] ބެލެހެއްޓުމުން، ބައްޔާ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޖަވާބުދާރީވުމާއި ޖަވާބުދާރީ ކުރުވުމުގެ ނިޒާމެއް އެކަށައެޅުމަށް ދަންނަވަމެ.

15 ވަނަ މާއްދާ (ރ) ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގައި މަސައްކަތް ކުރާ މެޑިކަލް ޑޮކްޓަރުންނާއި ނަރުހުން ބަންދުމީހުންނަށް ބޭނުންވާ ސިއްހީ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި މުޖުތަމަޢުގެ އާންމު ސިއްހީ ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތަކުން ހިފަހައްޓަންޖެހޭ ސުލޫކީ ހަމަތަކާއި، އުސޫލުތައް ހިފެހެއްޓުމާއި އެކު އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތް ކުރަންވާނެއެވެ.	15 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުމަށް ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގައި މަސައްކަތް ކުރާ މެޑިކަލް ޑޮކްޓަރުންނާއި ނަރުހުން ބަންދުމީހުންނަށް ބޭނުންވާ ސިއްހީ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2015 (ސިއްހީ ހިދުމަތުގެ ފަންނީ މަސައްކަތްތެރިންގެ ޤާނޫނު)ގައި ބަޔާންކުރާ، މުޖުތަމަޢުގެ އާންމު ސިއްހީ ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތަކުން ހިފަހައްޓަންޖެހޭ ސުލޫކީ އުސޫލުތައް ހިފެހެއްޓުމާއި އެކު އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތް ކުރަންވާނެއެވެ.	ސިއްހީ ހިދުމަތުގެ ފަންނީ މަސައްކަތްތެރިންގެ ޤާނޫނު ތަސްދީގުކޮށްފައިވާތީ މި މާއްދާގައި މި ޤާނޫނަށް ރިޢާޔަތްކުރުން ރަނގަޅު ކަމުގައި ދެކެމެވެ.
15 ވަނަ މާއްދާ (ރ) (4) ބަންދުމީހުންނާ މެދު އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ އަނިޔާއެއް، ހަރުކަށި، ލާއިންސާނީ އިހާނެތި އަމަލެއް އަދި އިންސާނީ ކަރާމާތަށް ގެއްލުން ލިބޭ އެއްވެސް ކަމެއް ހިންގައިގެން ނުވާނެއެވެ.	15ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގެ 4 ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުމަށް ބަންދުމީހުންނާ މެދު، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) ގައި ޓޯޗަރގެ އަމަލެއްގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ އަނިޔާއެއް އަދި އިންސާނީ ކަރާމާތަށް ގެއްލުން ލިބޭ އެއްވެސް ކަމެއް ހިންގައިގެން ނުވާނެއެވެ.	އަނިޔާވެރި، ހަރުކަށި، ލާއިންސާނީ، އިހާނެތި އަމަލުތަކުން މަނާކުރާ ވަކި ޤާނޫނެއް ތަސްދީގުކޮށްފައިވާތީ މި މާއްދާގައި މި ގަވާއިދުގައި ރިޢާޔަތްކުރުން މުހިންމުކަމަށް ޤަބޫލުކުރަމެވެ.

15 ވަނަ މާއްދާ (ބ) ބަންދުމީހުން ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގައި ބަންދުކުރާއިރުގައި ގެންގުޅުމުގައި އުމުރުން ނަފްސާނީ ގޮތުންނާއި ޖިސްމާނީ ގޮތުން ގެއްލުންތަކަށް ކުރިމަތިވާނަމަ އެކަމެއް ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްގެ ސަލާމަތުކަމަށް ގަނޑު އެކަމަށް އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅުތައް ޑިއުޓީގެ އޮފިސަރ ނުވަތަ ނަރުސް އަޅަންވާނެއެވެ.	15 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަންނަނިވި ފަދައިން އިޞްލާޙުކުރުން. ބަންދުމީހުން ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގައި ބަންދުކުރާއިރުގައި ގެންގުޅުމުގައި އުމުރުން ނަފްސާނީ ގޮތުންނާއި ޖިސްމާނީ ގޮތުން ގެއްލުންތަކަށް ކުރިމަތިވާނަމަ އެކަމެއް ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްގެ ސަލާމަތުކަމަށް ގަނޑު ޑިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްގެ ހުއްދައާއެކު އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅުތައް ޑިއުޓީގެ އޮފިސަރ ނުވަތަ ނަރުސް އަޅަންވާނެއެވެ.	މިކަންކަމަށް ޖުޑީޝަރީގެ ފާރަވެރިކަން ޑިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްގެ ހުއްދައާއި، މިހެން ފިޔަވަޅުއަޅައި އެމީހަކު ބަހައްޓާނެ އެކަށީގެންވާ ހުއްދަ ދިނުމުގެ ކަންކަމާއި ގުޅޭ ކަންކަމުގައި ފާހަގަކުރެވޭ.
15 ވަނަ މާއްދާ (ޅ) ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގައި ހުންނަ ފެސިލިޓީ އޮފިސަރު، ނަރުސް ނުވަތަ ކުށްވެރިއާ އޮފިސަރު ޑިއުޓީގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަން ގޮތުގައި ބެލެ ކުރަމުން، ޑިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް ރިޕޯޓް ކުރަންވާނެއެވެ.	15 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) އަންނަނިވި ފަދައިން އިޞްލާޙުކުރުން. ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގައި ހުންނަ ޑޮކްޓަރެއްގެ ފެސިލިޓީ އޮފިސަރު، ނަރުސް ނުވަތަ ކުށްވެރިއާ އޮފިސަރު ޑިއުޓީގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަން ގޮތުގައި ބެލެ ކުރަމުން، ޑިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް އަށް ރިޕޯޓްކުރަމުން މި މާއްދާގެ ދަށުން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.	މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަކީ ފެސިލިޓީ އޮފިސަރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ތެރެއިން ހިމެނޭ ކަންކަމުގެ ފެންވަރު އެގޮތަށް އިސްލާހު ކުރުމަކީ.

15 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) އަށް އަދަބެއް އިތުރުކުރުން ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނާބެހޭ އާންމު ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިން، ބަންދު މީހުންނަށް ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަނަކީ ސިއްޙީ ގޮތުން ރައްކާތެރިތަނެއްކަން ކަށަވަރުކުރުން.		ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނުގެ ސިއްޙީ ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް ވަކި ގަވާއިދެއް އެކުލަވާލާފައިވާއިރު، ޖިންސީ ސެންސިޓިވްކަމާއި މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ މިންގަނޑުތައް ހިފެހެއްޓުމަށް ކަށަވަރުކުރުމަށް މި މާއްދާ މި ގަވާއިދުގައި ހިމެނުން މުހިއްމުކަމަށް ފެންނަތީއެވެ.
16 ވަނަ މާއްދާ (ހ) ބަންދުމީހުން ދުވާލަކު މަދުވެގެން އެއް ގަޑިއިރަށް ހުސް ތަނަވަސް ކަސްރަތު ކުރުމަށްޓަކައި އެމީހަކު ބަންދުކުރެވިފައިވާ ތަނުން ބޭރަށް ނެރެންވާނެއެވެ.	16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުން. ބަންދުމީހުން ދުވާލަކު މަދުވެގެން އެއް ގަޑިއިރަށް ކަސްރަތު ކުރުމަށްޓަކައި އެމީހަކު ބަންދުކުރެވިފައިވާ ބޭރަށް ނެރެންވާނެއެވެ.	"މުސްތުން ތަންދިނުން" މާނަކުރުމުގައި މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިނުވާތީ، ސިފަ ސަބަބު އެކުލެވޭ ބާވަތްތަކުގައި ކަސްރަތު ކުރުމުގެ ޙައްޤު ހިމެނިގެން ނުދޭ.
18 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ކަނޑައެޅިފައިވާ ތަފާތާ އެއްގޮތަށް ސަރުކާރުގެ އިރުޝާދާއި ބެލުމުގެ ދަށުން އެ މީހުންގެ ޢާއިލީޙާލަތާއި، ޤާނޫނީ ވަކީލުންނާއި އަދި ރަހުމަތްތެރިންނާއި މުއާމަލާތް ކުރުމުގެ އިންތިޒާމު އަންނަނިވި ގޮތަކަށް މަތިން އާންމު ޖަލު ގައި ހަމަޖެހިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުން. ބަންދުމީހުން ބަންދުގެންނައިރު ކަނޑައަޅާ ތަފާތާ އެއްގޮތަށް، ސަރުކާރުގެ އިރުޝާދާއި ބެލުމުގެ ދަށުން އެ މީހުންގެ ޢާއިލީޙާލަތާއި، ޤާނޫނީ ވަކީލުންނާއި އަދި ރަހުމަތްތެރިންނާއި މުއާމަލާތް ކުރުމުގެ އިންތިޒާމު އަންނަނިވި ގޮތަކަށް މަތިން އާންމު ޖަލު ގައި ހަމަޖެހިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.	އެހެނިހެން ފަރާތްތަކާއި މުއާމަލާތްކުރުމަކީ އަސާސީ ޙައްޤެއްކަމަށްވާއިރު، އިދާރީގޮތުން ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ކަމެއް ފުރިހަމަނުވެ އޮތުމުގެ ސަބަބުން އެފަދަ ޙައްޤުން އެމީހަކު މަޙްރޫމުކުރުމަކީ ބަލައިގަނެވޭނެކަމަކަށްނުވާތީ، ބަންދުން މިހާރު ގެންނައިރު އެކަންކަމަކީ ހަމަޖެހިފައި އޮންނަންޖެހޭނެ ކަމެއްކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.

18 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ބަންދުކުރެވޭ ތުހުމަތު ސަބަބު ކައިވެރިންގެ ދަތިގައި ތިބި މީހުންނަށް ޖިނާއީ ކުރާ ހިމާޔަތާ ނުވަތަ އަނިޔާ މިހާރާ އެއްވެސް ހަޔާތު ކުރުމުން ނުޖެ އަކަމަށް މުއާމަލާތްކުރުން އެކަށީގެން ބަންދުކުރުމުގެ އިންތިޒާމް ހަމަޖެހުން ސަރުކާރުގައި ހަމަޖެހިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ. މި ފުރުސަތު ދިނުމުގައި ވަކިޖިންސަކަށް ތަފާތުކުރުމެއް ނުވާނެއެވެ. އަދި އެކަހެރިބަންދުކުރުން ދިނުމުގައި އަދަބުކުރުން އުސޫލެއް ކޮށްގެ އާންމު ޤަވާޢިދުތަކުގައިވެސް އޮންނަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން މި ފުރުސަތު ދިނުމުގައި ހަމަހަމަކަމާއި އިންސާފުވެރިކަމާއި، އެއްވެސް މީހެއްގެ ކަރާމާތަށް އުނިކަމެއް ނާންނާނެގޮތަކަށް ކަނޑައެޅިގެންވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ބަންދުކުރެވޭ ތުހުމަތު ސަބަބު ކައިވެރިންގެ ދަތިގައި ތިބި މީހުންނަށް ޖިނާއީ ކުރާ ހިމާޔަތާ ނުވަތަ އަނިޔާ މިހާރާ އެއްވެސް ހަޔާތު ކުރުމުން ނުޖެ އަކަމަށް މުއާމަލާތްކުރުން، މަދުވެގެން ކޮންމެ މިޔާދު ވަގުތެއްގައި 1 (އެކެއް) ފަހަރު 24 (ސައުވީސް ގަޑިއިރު) އެކަށީގެން ބަންދުކުރުމުގެ އިންތިޒާމް ހަމަޖައްސަން ލާޒިމްވާނެއެވެ. މިގޮތުން މި ފުރުސަތު ދިނުމުގައި ހަމަހަމަކަމާއި އިންސާފުވެރިކަމާއި، އެއްވެސް މީހެއްގެ ކަރާމާތަށް އުނިކަމެއް ނާންނާނެގޮތަކަށް ކަނޑައެޅިގެންވާނެއެވެ.	ކައިވެރިކަމުގެން އެދޭ ފަރާތްތަކުން ދިވެހި އެކަކު ބައްދަލުވުންތަކީ މި ގާނޫނުގައި ސާފުކޮށް ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ގޮތެއްގެމަތިން ފުރުސަތު ހޯދައި ކަމުގައި ވެއްޖެނަމަ، އެފަރާތްތަކުގެ ބަހުގެ އިތުރުން ކަށަވަރު ކުރެވިގެންނުދާނެކަމަށް ފެންނާތީ.
18 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ބަންދުމީހުންނަށް، އެ މީހަކު ނިސްބަތްވާ ޤައުމުގެ އެމްބަސީއަކާއި ނުވަތަ ކޮންސިއުލޭޓަކާއި މުއާމަލާތް ކުރުމުގެ ފުރުސަތު އޮންނަން ޖެހުން ލާޒިމްކުރެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ބަންދުމީހަކީ ބިދޭސީއެއްނަމަ، އެ މީހަކު ނިސްބަތްވާ ޤައުމުގެ އެމްބަސީއަކާއި ނުވަތަ ކޮންސިއުލޭޓަކާއި މުއާމަލާތް ކުރުމުގެ ފުރުސަތު ދިނުމުގެ އިތުރުން އޭނާގެ އާއިލާއަށް އޭނާ ބަންދުކުރެވިފައިވާކަން އެންގުމުގެ ފުރުސަތު ދިނުމެވެ.	މެންޑޭލާ ރޫލްސްގެ ނަންބަރު 68 އިން ކަށަވަރުކޮށްދޭ މީހަކު ބަންދުން ގެންދޭ ހާލަތުގައި އޭނާ ބަދަލުކުރުން ގެންދާ ތަނާއި، ސަބަބު އާއިލާއާއި ހިއްސާ ކުރުމުގެ ޙައްޤު ޔަޤީންކުރުމުގައި، ހިމަނައި ބަންދު މީހުންނަށް ފުރުސަތުދިނުން.

19 ވަނަ މާއްދާ ގެ (ނ) މިމާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އާންމު ޖަލްސާ ޖެހިފައިވާ ކުރާ ފަރާތްތަކުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބަލަހައްޓަމުންދާ ފަރާތްތަކަށް އެފަރާތްތަކުގެ ކުރިއަށްގެންދެވޭނެ. އަދި އާންމު ޖަލްސާ ޖެހިފައި ކުރާ މިފަދަ ބަލަހައްޓާ ނުކުރުމުގެ ބެލުމުގެ ބައްދަލު އެކިފަރާތް ކުރިމަތިވާ ފަރާތްތަކާއިއެކު ވިޔަފާރިއެވެ. ނަމަވެސް އެފަދަ ބަލަހައްޓާއިރު އާންމު ޖަލްސާ ފަރުމާގެ ހުއްދަ ދިނުން ނުވާނެއެވެ.	މި މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. މިމާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އާންމު ޖަލްސާ ޖެހިފައިވާ ކުރާ ފަރާތްތަކުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބަލަހައްޓަމުންދާ ފަރާތްތަކަށް ޖެހިފައިވާ ފަރާތްތަކެއް ހުއްދަ ކުރިއަށްގެންދެވޭނެ. އަދި އެފަރާތްތަކަށް ބަލަހައްޓަމުންދާ އިދާރާ ކުރުމުގެ ބައްދަލު އެކިފަރާތް ކުރިމަތިވާ ފަރާތްތަކާއިއެކު ވިޔަފާރިއެވެ. ނަމަވެސް އެފަދަ ބަލަހައްޓާއިރު އާންމު ޖަލްސާ ހުއްދަ ޖެހިފައިވާ ފަރާތަށް ދިނުން ނުވާނެއެވެ.	އިބާރާތް މުރާޖަޢާކޮށް އިސްލާހުކުރުމުން މި މާއްދާގެ މާނަ ދަނޑިވަޅުގައި ފެންވަރުގެ ފުރިހަމަކުރުމަށެވެ.
19 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ބަންދުކުރެވޭ ބިދޭސީއެއްނަމަ، އެ މީހަކު ނިސްބަތްވާ ގައުމެއްގެ އެންބަސީއަކާއި ނުވަތަ ކޮންސިއުލޭޓަކާއި މުޢާމަލާތު ކުރުމުގެ ފުރުސަތު އޭނާއަށް ޖަހާން ފަހިކޮށްދޭންވާނެއެވެ.	މި މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ބަންދުކުރެވޭ ބިދޭސީއެއްނަމަ، އެ މީހަކު ނިސްބަތްވާ ގައުމެއްގެ އެންބަސީއަކާއި ނުވަތަ ކޮންސިއުލޭޓަކާއި މުޢާމަލާތު ކުރުމުގެ ފުރުސަތު ދިނުމުގެ އިތުރުން އޭނާގެ ޢާއިލާއަށް އޭނާ ބަންދުކުރެވިފައިވާކަން އެންގުމުގެ ފުރުސަތު ދޭންވާނެއެވެ.	އެއްވެސް މީހަކު ބަންދުކުރެވޭ ގޮތުގައި ބިދޭސީއެއްނަމަ އޭނާ ބަންދުގައި ހުރިކަން، ބަންދުކުރާ ގޮތުން ސަބަބު އޭނާގެ ޢާއިލާއާ ގުޅުމުގެ ފުރުސަތު ދިނުމަކީ ކޮންވެންޝަނުގެ 68 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތެވެ.
19 ވަނަ މާއްދާ ގެ (ނ) މިމާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ޖަލްސާ ސަރަހައްދު ޖެހިފައި ކުރާ ފަރާތްތަކުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ	މި މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.	އިބާރާތް މުރާޖަޢާކޮށް އިސްލާހުކުރުމުން މި މާއްދާގެ މާނަ ދަނޑިވަޅުގައި ފެންވަރުގެ ފުރިހަމަކުރުމަށެވެ.

ބާވަތްތަކުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ އެފަރާތްތަކެއް ހުއްދަ ހޯދައިގެންނެވެ. އަދި އާންމު ޖަލަށް ޖުވެނައިލް ކުދިން މީހާ ބަލާފައި ސަލާމަތުން ބެލުމުގެ ހައްޤު އެމީހަކަށް ކަށަވަރު ވެއްޖެއްޔާ ދިމާވެދާނެ ނުރައްކާތެރިކަމާއި ބާވަތްތަކުގައި އާންމު ޖަލަށް ވައްދުގެ ހުއްދަ ދިނުން ނުވާނެއެވެ.	މިމާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ޖުވެނައިލް ސެންޓަރަށް ޖުވެނައިލް ކުދިން ވަރަށް ބަލަހައްޓަނީ ބާވަތްތަކުގައި ބަލަހައްޓަނީ ޖުވެނައިލް ފަރާތްތަކުގެ ހުއްދަ ދިނުމުން. އަދި އެފަރާތްތަކަށް ބަލަހައްޓަނީ އިންސާފު ކުރުމުގެ ހައްޤު ކަށަވަރު ވެއްޖެއްޔާ ދިމާވެދާނެ ނުރައްކާތެރިކަމާއި ބާވަތްތަކުގައި އާންމު ޖަލަށް ވައްދުގެ ޖުވެނައިލް ފަރާތަށް ދިނުން ނުވާނެއެވެ.	
19 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ބެލެހެއްޓި ކުއްޖަކު ޖުވެނައިލް ސެންޓަރަށް ފޮނުވުން މަނާ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް ނެތި ޖަލަށް ލުމަކީ ތާވާލާ ޚިލާފު ފިޔަވަޅެއް، ސޮލިޓަރީ ކޮންފައިންމަންޓް ކުރުމަށް މިނިވަންކަން އެއްކޮށް ނިގުޅުމާއި އިރުޝާދު ނުދީ، ސޮލިޓަރީ ކޮންފައިންމަންޓް ކުރުމަކީ ނުވާނެއެވެ. އަދި ސޮލިޓަރީ ކޮންފައިންމަންޓް ކުރުމަށް އިރުޝާދު ކުރުމަށް، އާންމު ޖަލަށް ވައްދުގެ ޚިދުމަތް ވިސްނާ ފޯރުކޮށްދޭން ނުވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. މި މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ބެލެހެއްޓި ކުއްޖަކު، އާންމު ޖަލަށް ފޮނުވުން މަނާ އެއްޗެއް ޖުވެނައިލް ފަރާތުގެ އަމުރަކީ ތާވާލާ ޚިލާފު ފިޔަވަޅެއް މިންވަރަށް މަޢުލޫމާތު ލިބިއްޖެނަމަ، ޖުވެނައިލް ފަރާތުގެ ހުއްޖަތު އެ ފަރާތުގެ އިޖާބަހުރި ގޮތުން ބަލައި ކުރުމަށް ވިދާޅުވެއްޖެއެވެ. ނަމަވެސް ޖުވެނައިލް ފަރާތުން ގޮތުން ބަލައި ކުރުމަށް އިންސާފު ކުރުމަށް، އާންމު ޖަލަށް ވައްދުގެ ހުއްދަ ދެވިދާނެއެވެ.	އިބާރާތް މިގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން މި މާއްދާގެ މާނަ ދަށުވުމުގައި ވަސީލަތްތަކުން ޒިންމާދާރުކުރުމަށް.

19 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، ސްޓެރިލް ސިރިންޖް ކުރަންވާނީ، ޑިޕާޓްމަންޓް ސްޓޭންޑަރޑްގެ ގައިޑްލައިންސް އާއި ޕްރިޒަންގެ ހުއްދަ ލިޔުމުން ހުރެ، އެ ފަރާތުގެ އިޖާޒަތާ އެކުގައެވެ. އަދި ސްޓެރިލް ސިރިންޖް ކުރުމަށް ގައިޑްލައިން އާއި ޕްރިޒަން ކަނޑައަޅާ، އެންމުކާރުފައިވާ ގޮތް އަޅުގަނޑުމެން ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުން. މި މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، ޖިނާއީކޯޓާ ފަރާތް ގޮތުން ބަލައި ފާސްކުރަންވާނީ، ޑިޕާޓްމަންޓް ސްޓޭންޑަރޑްގެ ގައިޑްލައިން އާއި ޕްރިޒަންގެ ހުއްދަ، ލިޔުމުން ހުރެ، ޖިނާއީކޯޓާ ފަރާތުން ގޮތުން ބަލައި ފާސް ކުރަންޖެހޭ ބާވަތްތަކަށް އެކަން ކުރުމަށް ހުއްދަ ކުރުވިފައިވާ ފަރާތަކުންނެވެ، އެކަމަށް ހުއްދަ ކުރުވި، ތަޞްދީޤް ދިފާއާ އިޚްތިސާސް އެކަށީގެން. ބަލައި ފާސް ކުރަންޖެހޭ ބާވަތްތަކަށް ޑިޕާޓްމަންޓް ސްޓޭންޑަރޑްގެ ގޮތުގެ ބަލައިލުމާ އިޚްތިސާސް ނުވާތީ ދުވަހުގެ ފުރުސަތު ދިނުން ނުވާނެއެވެ.	އިބާރާތް މިފަދައިން އިސްލާހުކުރުމުން މި މާއްދާގެ މާނަ ދަނޑިވަޅުގައި ފަސޭހަވާނެކަމަށް ފާހަގަކުރަމެވެ.
19 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދައިން ޑިޕާޓްމަންޓް ސްޓޭންޑަރޑް ޖިނާއީކޯޓާ ފަރާތުގެ ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރަންވާނީ އަންނަނިވި ގޮތުގެ މަތިންނެވެ. (1) އާންމު ގޮތް ތަކެއްޗަށް ވަރަށް ކުރިން މީހާގެ ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރަން ވާނެއެވެ. (2) މީހުންނާއި ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ތެރޭގައި މީހުންނާއި ތަކެއްޗަކަށް އެއްވެސް ގެއްލުމެއްދީގެން ނުވާނެއެވެ. ނަމަވެސް މީހުންނާއި ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ތެރޭގައި،	މި އަކުރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުން. މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދައިން އާންމު ޚާއްޞަ ޖިނާއީކޯޓާ ފަރާތުގެ ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރަންވާނީ އަންނަނިވި ގޮތުގެ މަތިންނެވެ. (1) އާންމު ގޮތް ތަކެއްޗަށް ވަރަށް ކުރިން މީހާގެ ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރަން ވާނެއެވެ. (2) އާންމު ޚާއްޞަ ޖިނާއީކޯޓާ މީހުންގެ ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ތެރޭގައި މީހުންނާއި ތަކެއްޗަކަށް އެއްވެސް	މި މާއްދާގައި "މީހުންނާއި ތަކެތި" ބަޔާންކޮށްފައި އޮތުމުން މާއްދާ ފަހުމްވުމުގައި އުނދަގޫތަކެއް ހުރިކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ، މި ފަދައިން މި މާއްދާ އިސްލާހުކުރުން މުހިއްމުކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.

މީހުންނާއި ތަކެތީގެ ތެރޭގައި ޢާންމު ޖަލަށް ވެއްދުން މަނާ އެއްޗެއް އޮފިސަރުން [illegible]، [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މީހުންނާއި ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ތެރޭގައި [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ނުޖެހޭނެއެވެ.	ގެއްލުމެއްދީގެން ނުވާނެއެވެ. ނަމަވެސް މި ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ތެރޭގައި، ޢާންމު ޖަލަށް ވެއްދުން މަނާ އެއްޗެއް އޮފިސަރުން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ތެރޭގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރާ އޮފިސަރު [illegible] ނުޖެހޭނެއެވެ.	
22 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރު	މި ނަންބަރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުމަށް ފަހު 22 (ށ) އަށް އަކުރެއް އިތުރުކުރުން. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] އަންގައިދޭ [illegible] [illegible] [illegible]؛ **ތިރީގައި ބަޔާންކުރާ ނަންބަރު މާއްދާއަށް އިތުރުކުރުން** މި ގަވާއިދުގެ 28 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]	[illegible] [illegible] ތެރޭގައި [illegible] އަންގައިދޭ ރަސްމީ [illegible] ހިމެނުމަކީ މުހިންމުކަމެއްކަމުގައި ފެންނަނީ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި ގަވާއިދުގައި އެހެން މާއްދާއެއް ހިމަނާފައިވާ [illegible] މާއްދާއަށް މިބައިގައި ރިއާޔަތްކުރުން މުހިންމުކަމަށް ފެންނަނީ.
22 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ [illegible] އޮންނަންވާނީ ބަންދަށް މީހާ ގެނައުމަށްފަހު އޭނާ [illegible] ނުވަތަ އެހެން [illegible] ބެލުމުގެ ދަށުން [illegible] އޭނާގެ ފުރިހަމަ [illegible] [illegible] ކަރުދާހުގައި ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި	މި އަކުރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުން. މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި ގަވާއިދުގެ	ބަންދު މީހުންގެ [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

މި ރަޖިސްޓަރީ ބަލަހައްޓާނީ ރައްކާތެރިކަމާއި އެކު، އެކަމަށް ހާއްސަ ކުރެވިފައިވާ މުވައްޒަފުން ފިޔަވާ އެހެން މުވައްޒަފުންނަށް އެ ރިކޯޑު ނުފެންނާނެ ގޮތަކަށެވެ.	އެނެކްސްގައި ބަޔާންކުރެވިފައެވެ. މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ރަޖިސްޓަރީ އޮންލައިންކޮށް ބެލޭނެ ގޮތަށް ހަދައިފިނަމަ އޭނާ ދާއިރާތަކުން ނުވަތަ އެހެން މުއައްސަސާތަކުގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ބެލެހެއްޓުމަށް އެކަމަށް ފެންނަ ހާލަތުގައި ވެސް ކަނޑައަޅައި ނުވަތަ ޒާތީ ސިއްރު މެދުވެރިކޮށް ބެލެހެއްޓުމަށް ގޮތަކަށެވެ. އަދި މި ރަޖިސްޓަރީ ބަލަހައްޓާނީ ރައްކާތެރިކަމާއި އެކު، އެކަމަށް ހާއްސަ ކުރެވިފައިވާ މުވައްޒަފުން ފިޔަވާ އެހެން މުވައްޒަފުންނަށް އެ ރިކޯޑު ނުފެންނާނެ ގޮތަކަށެވެ.	
22 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ރަޖިސްޓަރީ ދުވަހުން ދުވަހަށް އަޕްޑޭޓްކޮށް ބެލެހެއްޓުމުގައި އަމަލުކުރަންވާނީ މިކަމަށް ހާއްސަ ކުރެވިފައިވާ އުސޫލާއި އެއްގޮތަށް މަތިން، އިންސާފުވެރި ކުރުމުން ޖަލުތަކާއި ފަރާތްތަކާއި، ޕެރޯލް ބޭނުމަށް ޖަލުތަކާއި ފަރާތްތަކާ ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު އެކަން ފިޔަވާ ގޮތަކަށެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުން. މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ރަޖިސްޓަރީ ދުވަހުން ދުވަހަށް އަޕްޑޭޓްކޮށް ބެލެހެއްޓުމުގައި އަމަލުކުރަންވާނީ މިކަމަށް ހާއްސަ ކުރެވިފައިވާ އުސޫލާއި އެއްގޮތަށް މަތިން، އިންސާފުވެރި ކުރުމުން ޖަލުތަކާއި ފަރާތްތަކާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) ގެ 15 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ	ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) ގައި ވަކިގޮތަކަށް ކަންކަން ކުރުމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ ޤާނޫނުގެ މި މާއްދާއަށް ހަމަޖެހިނުން މުނިސިޕަލްގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.

	ތަރުޖަމާ ބަހުގައި ޖާރީކުރެވޭ ފަތުރުވެރިން ބަހުގެ މަޢުލޫމާތު ހޯދުން ފަހިކޮށް ދެއްވަނީވެ.	
23 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (5) ވަނަ ނަންބަރު ބަންދުކުރާ ފަރާތާ ސިޓީތަކާއި އާއިލާއާ ޖަވާބުތަކުގެ ކޮޕީއެއް	މި ނަންބަރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމާއި އެ މާއްދާއަށް ނަންބަރެއް އިތުރުކުރުން ބަންދުކުރާ ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރަށް އެޑްމިޓްކުރާ ފަރާތް ސިޓީތަކާއި އެ ސިޓީ ތަކާއި ގުޅޭގޮތުން އާއިލާއަށް ޖަވާބުތަކުގެ ކޮޕީއެއް؛ މާއްދާއަށް ނަންބަރެއް އިތުރުކުރުން ބަންދުކުރާ ބަންދުކުރާ ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރު ނޫން އެހެން ފަރާތްތަކުން އެޑްމިޓްކުރާ ފަރާތް ސިޓީ ތަކާއި ލިޔުމާބެހޭ ގޮތުން އިންފޮމޭޝަން	ބަންދުކުރާ ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރަށް ފަރާތް ލިޔުންތަކާއި ރަނގަޅު ވަކިން ބެލުމަށްފަހު މުއްދަތުގައި ފޯރުކޮށްދެވޭނެ. ބަންދުގައި ހުރިހާ ފަރާތްތަކުން ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރު ފަދަ އެހެން ފަރާތްތަކުން ފަރާތް ސިޓީތައް އަދި ސިޓީތައް އެޑްމިޓްކުރުމާއި ފަރާތްތަކުން ލިބުނުތަކަށް ތަފާސްކުރުމުގެ ގޮތުން މިފަދަ އިންފޮމޭޝަނާއި ގުޅުންހުރި މުއްދަތުގައި ފޯރުކޮށްދެވޭނެ.
23 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޚިދުމަތްތަކާއި އިންސާނިއްޔަތާ ބަންދަށް ދޭ ގޮތަށް ދެވޭ އާން ދަތުރުފަތުރު ނުވަތަ އެހެން މުއައްސަސާއެއްގެ ބެލުމުގެ ދަރަނި ބަދަލުކުރަންޖެހޭ އާދޭސް ފުރިހަމަ ކުރެވޭ ލިޔެކިޔުން	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޚިދުމަތްތަކާއި އިންސާނިއްޔަތާ ބަންދަށް ދޭ ގޮތަށް ދެވޭ އާން ދަތުރުފަތުރު ނުވަތަ އެހެން މުއައްސަސާއެއްގެ ބެލުމުގެ ދަރަނި ބަދަލުކުރަންޖެހޭ އާދޭސް ފުރިހަމަ ކުރެވޭ ލިޔެކިޔުން	”މިހާރު“ މިވަގުތުން ބަދަލުކުރުމަށް އެއީ ގާނޫނީ ސަބަބެއް؛ މި އިބާރާތް ”ބަންދުކުރާ“ މިވަގުތުން ބަދަލުކުރުން މުހިންމުކަން ފެންނަނީ.

ފައިލުކޮށް ނުވަތަ ޗާޖްޝީޓް ސިސްޓަމެއް ތެދުވެރިކޮށް ބެލެހެއްޓޭ ގޮތަށް. އަދި މިފައިލް ބަލަހައްޓަންވާނީ ރައްކާތެރިކަމާއެކު، މި ފައިލުގައިވާ އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް އެމީހަކަށް ނުވަތަ އެމީހަކު ކަނޑައަޅާ ވަކި ފަރާތަކަށް ނުވަތަ ސަރުކާރުގެ ކަމާ ގުޅޭ އިދާރާއަކަށް ނޫން އެހެން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް އެ މަޢުލޫމާތެއް ހާމަ ނުވާނެ ގޮތަށް ފުރިހަމަ ރައްކާތެރި ގޮތެއްގައެވެ.	ފައިލުކޮށް ނުވަތަ ޗާޖްޝީޓް ސިސްޓަމެއް ތެދުވެރިކޮށް ބެލެހެއްޓޭ ގޮތަށް. އަދި މިފައިލް ބަލަހައްޓަންވާނީ ރައްކާތެރިކަމާއެކު، މި ފައިލުގައިވާ އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް ބަންދުމީހަކަށް ނުވަތަ ބަންދުމީހާ ކަނޑައަޅާ ވަކި ފަރާތަކަށް ނުވަތަ ސަރުކާރުގެ ކަމާ ގުޅޭ އިދާރާއަކަށް ނޫން އެހެން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް އެ މަޢުލޫމާތެއް ހާމަ ނުވާނެ ގޮތަށް ފުރިހަމަ ރައްކާތެރި ގޮތެއްގައެވެ.	
23 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތަކަށް ފައިލް ދުވަހުން ދުވަހަށް އަޕްޑޭޓްކޮށް ބެލެހެއްޓުމުގައި އަމަލުކުރަންވާނީ މިކަމަށް ޚާއްސަ ކުރެވިފައިވާ އުސޫލާއި އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން، އިންސާފުވެރި ކުރުމަށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތްތަކާއި، ތަޙުޤީޤު ބޭނުމަށް އަންނަ ފަރާތްތަކުން ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު އޮތުން ލިބޭނެ ގޮތަކަށެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުން. މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތަކަށް ފައިލް ދުވަހުން ދުވަހަށް އަޕްޑޭޓްކޮށް ބެލެހެއްޓުމުގައި އަމަލުކުރަންވާނީ މިކަމަށް ޚާއްސަ ކުރެވިފައިވާ އުސޫލާއި އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން، އިންސާފުވެރި ކުރުމަށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތްތަކާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) ގެ 15 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ތަޙުޤީޤު ބޭނުމަށް އަންނަ ފަރާތްތަކުން ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު އޮތުން ލިބޭނެ ގޮތަކަށެވެ.	މި މާއްދާގައި ވަކި އުސޫލަކުން ހިއްސާކުރުމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވިނަމަވެސް އެއީ ކޮން އުސޫލެއްކަން ބަޔާންކޮށްފައިނުވާތީ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލަކީ ކޮން އުސޫލެއްކަން ބަޔާންކުރުން. ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) ގައި ވަކިގޮތަކަށް ކަންކަންކުރުމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޤާނޫނުގެ މި މާއްދާއަށް ހަވާލާދިނުން މުހިންމުކަމުގައި ޤަބޫލުކުރަމެވެ.

24 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރު ބަންދުކުރާގެ ބޭސް ސިޓީތަކާއި ރިފަރަލްތަކާއި ޓެސްޓް ރިޕޯޓްތަކާއި މިނޫންވެސް ބަންދުކުރާގެ ސިއްހީ ފަރުވާއާގުޅޭ އެންމެހައި ލިޔުންތައް	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ބޭސް ސިޓީތަކާއި ރިފަރަލްލެޓަރުތަކާއި، ޓެސްޓް ރިޕޯޓްތަކާއި މިނޫންވެސް ބަންދުކުރާގެ ސިއްހީ ފަރުވާއާ ގުޅޭ އެންމެހައި ލިޔުން ކަރުދާސްތައް؛	
24 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (5) ވަނަ ނަންބަރު ބަންދުކުރާއަށް ދިނުމަށް ޤާނޫނީ ހަމަޖެއްސުން ބަލި ކުއްޖެގެ ތަފުސީލު؛	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ބަންދުކުރާއަށް ދިނުމަށް ޤާނޫނީ ހަމަޖެއްސުން ބަލި ކުއްޖެ ފުރުސަތުދީފައިވާގޮތުގެ ތަފުސީލު؛	ސިއްހީ ސަބަބަކަށްޓަކައި، ވަކި ބޭފުޅެއްގެ ކާބަފައިކުގެ ފުރުސަތުދިނުމަށް އެ ބައްޕަ ފުރުސަތުދިނުމުގެ ފޯމަކީ ކަނަވަރުކުރުމުގެ ބައެއްގެ ކަމުގައިވާތީ، ޖެންޑަރ ސަބްޖެކްޓްގައި ބަންދުކުރާ ފުރަތަމައިރު އެ ބައްޕަ ފުރުސަތުދިނުމަށް ކަނަވަރުކުރުން.
24 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (6) ވަނަ ނަންބަރު ބަންދުކުރާގެ ބަލި ހާލަތާބެހޭކަމައި އޭނާއާ ބައްދަލު ކުރުވާ ނަންބަރު އަދިން، ފަދަ ތަކެތި ބައްދަލު ކުރިކަމުގެ ލިޔުން.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ބަންދުކުރާގެ އަށް ފުރުސަތުދިނުމަށް ޤާނޫނީ ދިރާސާތު ދުއްވާފައިވާ އެންމެހައި ތަކެތި ބައްދަލު ކުރިކަމުގެ ލިޔުން.	ބަންދުކުރާގެ ސިއްހީ ސަބަބަކަށްޓަކައި، ކަންމެހެން ބޭނުންކުރަންޖެހޭ އެއްޗެއް ޑިޖިޓަލްކޮށް ސަބްޖެކްޓްގައި ބަންދުކުރާ ފުރަތަމައިރު ފުރުސަތުދިނުމަށް ކަނަވަރުކުރުން.
24 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާން ކުރާ މުޅިކަތް ރިކޯޑު ފައިލް އެންމެހައި ބަންދުން މިނާ ގެނައުމަށްފަހު އޭނާ ފުރުސަތު ނުލިބި ވަނީ ބަޔާނެއް ސަލާމަތުގެ ބެލުމުގެ ދަރަނި ބެލުމަށްފަހު އޭނާގެ ފުރިހަމަ ރިކޯޑު ވެގެން	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާން ކުރާ މުޅިކަތް ރިކޯޑު ފައިލް އެންމެހައި ބަންދުން މިނާ ގެނައުމަށްފަހު އޭނާ ފުރުސަތު ނުލިބި ވަނީ ބަޔާނެއް ސަލާމަތުގެ ބެލުމުގެ	"މިހާރު" މިގޮތަށް ބަދަލުކުރުން އެއީ ކުރުކޮށް ސާފުކުރުމަށް، މި އިބާރާތް "ބަންދުކުރާ" މިގޮތަށް ބަދަލުކުރުން މުހިންމުކަމަށް ފެންނާތީ.

ވައިލަންސް ނުވަތަ ޖާބަރުން ސިޔާސީމަޤްޞަދު ދުނިޔޭގެ ބޮޑެތި ގައުމުތައް. އަދި މި ވައިރަސް ބަރަބަރުން ބޭނުންކުރަން އެކަށީގެން، މި ވައިލަންސް ބޮޑުވީ ދައުލަތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ސިފަކުރުން ނުވަތަ ކަނޑައެޅޭ ވަކި ވަސީލަތެއް ސިޔާސީކަމަށް ކުރާ ގެއް ހިމާޔަތްކުރުމަށް ގެންދިޔަ އެއްބަސް ވަސީލަތް އެމުޢާމަލާތުގެ ހުރި ނުކުޅު ގޮތަކަށް، ބެޔާނުވާ ބަރާބަރީ ބަރަނަބަރުވާ.	ދަރަނި ބަދަލުކުރަންޖެހޭ އެންގެ ވަރަކަށް ދަރަޖަ ލިބިދާނެ ވައިލަންސް ނުވަތަ ޖާބަރުން ސިޔާސީމަޤްޞަދު ދުނިޔޭގެ ބޮޑެތި ގައުމުތައް. އަދި މި ވައިރަސް ބަރަބަރުން ބޭނުންކުރަން އެކަށީގެން، މި ވައިލަންސް ބޮޑުވީ ދައުލަތުގެ ބަންދުކުރަން ނުވަތަ ބަންދުކުރަން ކަނޑައެޅޭ ވަކި ވަސީލަތެއް ނުވަތަ ސިޔާސީކަމަށް ކުރާ ގެއް ހިމާޔަތްކުރުމަށް ގެންދިޔަ އެއްބަސް ވަސީލަތް އެމުޢާމަލާތުގެ ހުރި ނުކުޅު ގޮތަކަށް، ބެޔާނުވާ ބަރާބަރީ ބަރަނަބަރުވާ.	
24 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ލިސްޓު ރިވިއު ވަގުތު ދުވަހުން ދުވަހަށް އަޕްޑޭޓް ބެލެހެއްޓުމުގައި އަމަލުކުރަންވާނީ މިނިވަން ހުރިހާ ކަންތައްތަކެއް އެކުލަވާލާ އެއްގޮތް ގޮތަކަށް، އިންސާފުވެރި ކަމުގެ ޝަރީޢަތުގެ ވަކިކޮށް ހެއްދުމަށް، ތަރުޖަމާ ބައްދަލުކުރާ ޝަރީޢަތް ވަކިކޮށް ބައްދަލު ދައުލަތުގެ އަމަން ހިފެހެއްޓުމަށް.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ލިސްޓު ރިވިއު ވަގުތު ދުވަހުން ދުވަހަށް އަޕްޑޭޓް ބެލެހެއްޓުމުގައި އަމަލުކުރަންވާނީ މިނިވަން ހުރިހާ ކަންތައްތަކެއް އެކުލަވާލާ އެއްގޮތް ގޮތަކަށް، އިންސާފުވެރި ކަމުގެ ޝަރީޢަތުގެ ވަކިކޮށް ހެއްދުމަށް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުޑީޝަލް ޕްރޮސީޖަރ ޤާނޫނު) ގެ 15 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ތަރުޖަމާ ބައްދަލުކުރާ ޝަރީޢަތް ވަކިކޮށް ބައްދަލު ދައުލަތުގެ އަމަން ހިފެހެއްޓުމަށް.	ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުޑީޝަލް ޕްރޮސީޖަރ ޤާނޫނު) ގައި ވަކިވަކިން ކަނޑައަޅާފައިވާ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޤާނޫނުގެ މި މާއްދާގައި ހިމެނިފައި ވާއިރު ރައްކާތެރިކަން ޔަޤީންކުރެވޭނެ.

25 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) މި މާއްދާ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހުރިހާ ރިޕޯޓެއްގައި އެންމެހާ ކަން ހިނގާ ދިޔަގޮތް ތަފްސީލުކޮށް ބަޔާންކޮށް ގައިދީގެ އެކު ފުރިހަމަ ޝަކުވާ ސަރުކާރަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. މި މާއްދާ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހުރިހާ ރިޕޯޓެއްގައި އެންމެހާ ކަން ހިނގާ ދިޔަގޮތް ތަފްސީލުކޮށް، މި ހާލަތު ދިމާވި ފަރާތްތަކުގެ ބަޔާންތައް އެކު، ގައިދީގެ އެކު ފުރިހަމަ ޝަކުވާ ސަރުކާރަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.	މިފަދަ ހާލަތްތަކުގައި ހުރިހާ ފަރާތްތަކުގެ ބަޔާންތައް ހިމެނުމުން ކަންހިނގިގޮތް ރަނގަޅަށް ދިރާސާކުރަން ފަސޭހަވާނެކަމަށް ކޮމިޝަނުން ދެކެމެވެ.
26 ވަނަ މާއްދާއަށް ނަންބަރެއް އިތުރުކުރުން އެއްވެސް ބަންދުމަރުކަޒު ޖެންޑަރ ސެންސިޓިވް ޖާގަ އާދައިސަކަލާ ނުވަތަ އެއްސުރޫޕު ފަރާތެއް ޒިންމާ ވަކިވަކިން ހަމަޖެއްސުން އެކަމުގެ ތަރުތީބު.		ޖެންޑަރ ވަކިވަކިން ފަރާތްތަކުގެ ރަށްޓެ ބަޔާންތައް ބަލައިގަންނާ ... ރަނގަޅު ... ބަންދުމަރުކަޒުގެ ރައްކާތެރިކަން ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުން ކަމަށް މިހެންކަމުގައި ދެކެމެ.
28 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އެއްވެސް ބަންދުމަރުކަޒާއި ދުރު ޒިޔާރަތެއް އަޑަށްވާނި އަންހެނުންނާއި ފިރިހެނުން، ކުޑަކުދިން އެކު އެއްވެސް ކަމަކަށް ބަންދުކުރަން ފަހަރުމެދުން ބަންދުކުރެވޭ ގޮތަށް ވިއްކަން ބެހެއްޓުމަކީ. މިގޮތުން، 18 (އަށާރަ) އަހަރު ނުވާ ކުޑަކުދިންނަށް ... ޒިޔާރަތެއް އަޑަށްވާނި މި މާއްދާގައިވާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތް ކުރާއިރު އެ ކުއްޖެއްގެ އުމުރާއި، ޖިންސާއި އަދި ބޭނުންތަކަށް ބަލައިގެން ވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. (ނ) އެއްވެސް ބަންދުމަރުކަޒާއި ދުރު ޒިޔާރަތް އަޑަށްވާނި އަންހެނުން ބަންދުމަރުކަޒު ކުރި ކުރާ ކުޑަބޮޑުމީހުން ބަލާ، އަންހެނުންނާއި އެކު ފިރިހެނުން ކަންކަން ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެކަމަކަށް މި ގާނޫނު ބުނާ ދުސްތޫރީ ގޮތަށް. (ރ) 18 (އަށާރަ) އަހަރު ނުވާ ކުޑަކުދިންނަށް ޒިޔާރަތް އަޑަށްވާނި މި މާއްދާގައިވާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތް ކުރާއިރު އެ ކުއްޖެއްގެ އުމުރާއި، ޖިންސާއި އަދި ބޭނުންތަކަށް ބަލައިގެން ވާނެއެވެ.	އެއްވެސް ބަންދުމަރުކަޒެއް ގައި އަޑަށްވާނި ހުކުމްތަކާއި ބަލާބަލާ ޒިންމާކަމުގެ ބަންދުމަރުކަޒުގައި މިތާ ޒިންމާދާރު ބަޔަކަށް ބަހައްޓާފައިވާ ރައްކާތެރިކަމުގެ ހާލަތުގެ ބޭނުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ވަނަ މާއްދާގައި ވެސް ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ބަލައި މިއިން ވެސް ބާރުއަޅާ ބަންދުކުރާ އެކު ކުރަނީ ކަމަށް ކޮމިޝަނުން ދެކެމެވެ.

28 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) (5) ވަނަ ނަންބަރު އުނިކުރުމަށް އަދަބު ފިޔަވަޅުކަމުގައި އެއްވެސް އިންސާނަކާ މުޢާމަލާތް ނުކުރެވޭ ގޮތަށް ވަކިން އެކަހެރިކޮށް ބެހެއްޓުން؛		އެއްވެސް އިންސާނަކާ މުޢާމަލާތް ނުކުރެވޭގޮތަށް ވަކިން އެކަހެރިކޮށް ބެހެއްޓުމަކީ ވަކި ޙާލަތްތަކެއްގައި ހުއްދަ ހުއްދައެކަށް ނުނިމޭގޮތަށް ކުރުވިޔަސް ކަމަނޑުމެއް، އަދަބު ފިޔަވަޅެއްގެ ގޮތުގައި އެއްވެސް އިންސާނަކާ މުޢާމަލާތް ނުކުރެވޭގޮތަށް ވަކިން، އެކަހެރިކޮށް ބެހެއްޓުންކަމަށް ކަނޑައެޅިފައިވަނީ، މަސްއޫލު ރަޖިސްޓަރީގެ 45 ވަނަ ރޫލުގެ މަޤްޞަދާ ހިލާފުން ހިނގުން ކުރުމުގެ ފުރުސަތު ފަހިވެގެންދާނެތީ.
28 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ބަންދުކުރުންގެ ތެރެއިން އިސްތިސްނާ ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ ގޮތުން ވަކި ތަނަކަށް ނުވަތަ ގޮޑިއަކަށް ބަދަލުކުރާ މުއްދަތު އެކަމުގެ ސަބަބުން ކުށްވެރި އަސަރުކުރާ އަމިއްލަ ބަދަލުތަކަކީ އެމީހަކު އާންމު ޖަލުން ދުއްވާލުމުގެ ކުރިން އެތެރޭގެ ހިނގާ ބަދަލުތަކާ ފަރާތުން ވިސްނަންވާނެއެވެ.	މި މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް. ބަންދުކުރުންގެ ތެރެއިން އިސްތިސްނާ ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ ގޮތުން އެމީހަކު ހުރިތަނުން އެހެން ތަނަކަށް ނުވަތަ އެހެން ގޮޑިއަކަށް ބަދަލުކުރުމުގެ މުއްދަތު އެކަމުގެ ސަބަބުން ކުށްވެރި އަސަރުކުރާ އަމިއްލަ ބަދަލުތަކަކީ، އެވަނީ ފިޔަވަޅެއް އެމުއްދަތު ކުރިން އާންމު ޖަލު ބަންދަށް ފޮނުވުން ރިއާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.	އެއްވެސް ގޮތަކަށްވުރެ އޭގެ ފިޔަވަޅުގެ އެ ފިޔަވަޅެއް އަޅައިފިނަމަ ކުށްވެރި އަސަރުކުރާ އަމިއްލަ ބަދަލުތަކަކީ ރިއާޔަތްކުރަން އެއީ ފިޔަވަޅެއްކަމުގައި ތަފްޞީލުކުރުމަށް މިގޮތަށް މި މާއްދާ އިސްލާހުކުރުން ލާޒިމުކަމަށް ފެންނާތީ.
28 ވަނަ މާއްދާގެ (ލ)	މި މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް.	

ބަންދުކުރުމާއިމެދު އަދަބީ ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނީ މި މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އަދުލުވެރިކަމާއި، އިންސާފުވެރިކަމާއިއެކު، އިޖުރާއަތުތަކަށް ތަބާވެ ހުކުމްކުރުމަށްފަހު. އަދި މީގެ އިތުރުން އެއްވެސް ފަރާތަކުން ދޭ ދެޓެކްޝަން ނުވާނެއެވެ.	ބަންދުކުރުމާއިމެދު އަދަބީ ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނީ މި މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އަދުލުވެރިކަމާއި، އިންސާފުވެރިކަމާއިއެކު، ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) އާއި ހުށަހަޅާގޮތުގެމަތިން މި ގާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އިޖުރާއަތުތަކަށް ތަބާވެ ހުކުމްކުރުމަށްފަހު. މިގޮތަށް އިތުރަށް އެއްވެސް ބަންދު މިހާރުކަން އެއްވެސް ދެޓެކްޝަން ނުވާނެއެވެ.	ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) ގައި ވަކިގޮތަކަށް ކަނޑައަޅައި ބަޔާންކުރުމުގައި ޤާނޫނުގެ މި މާއްދާއަށް ހަވާލާދީފައި ދިނުމަކީ ރަނގަޅު ކަމެކެވެ.
28 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) ބަންދުކުރުންތަކަށް އަޅާ އަދަބީ ފިޔަވަޅުތަކަކީ އެކަމަކަށް އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށް އަދާކުރާ ފިޔަވަޅުތަކެއް ކަމުގައި ޖެހޭ ބަލަހައްޓާ ފުރުޞަތު ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ. އަދި މިގޮތުން އަޅާފިޔަވަޅެއް ގެއްލިގެން ރިކޯޑުކުރަން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިޞްލާޙުކުރުން. ބަންދުކުރުންތަކަށް އަޅާ އަދަބީ ފިޔަވަޅުތަކަކީ މި ގާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް މި ގާނޫނުގައި ކަނޑައެޅޭގޮތުގެމަތިން އަދާލަތާއި އިންސާފުވެރިކަމާއި އެއްގޮތަށް ޖެހޭ ބަލަހައްޓާ ފުރުޞަތު ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ. އަދި މިގޮތުން އަޅާފިޔަވަޅެއް ގެއްލިގެން ރިކޯޑުކުރަން މި މައްސަލަ ބަންދުކުރާ ފަރާތަކަށް ފާޅުގައި ހިއްސާކުރަންވާނެއެވެ.	އެއްވެސް މީހަކާމެދު ނުލި އަދަބީ ފިޔަވަޅުއެޅުމަށް ފަހު ބަންދުކުރެވޭ އެއްވެސް ބަންދުގައި ތިބި ފަރާތްތަކުގެ ބަޔާންދޭ ބަރާބަރު ޙައްޤުތަކުގެ އިތުރުން ފުރުޞަތު ދޭންޖެހޭނެއެވެ، ގޮތުގައި ހަމަހަމަ މި މާއްދާ އިސްލާހުކުރުން ބައެއް ބަދަލުތަކާއި ބަންދުކުރުމުގައި އަދަބީ ފިޔަވަޅުއެޅުމުގައި ބަދަލު ބޭނުންކުރަންޖެހޭ ގޮތް ހުށަހަޅާ ފުރުޞަތު ދޭންޖެހޭނެއެވެ.
28 ވަނަ މާއްދާގެ (ވ) ބަންދުކުރާ މީހަކު އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ޒިންމާ ވަކިކޮށްފައިވާ ވަގުތުގައި ކުރަންޖެހޭ، އެކަމާއި ގުޅޭގޮތުން	މި އަކުރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިޞްލާޙުކުރުން.	މި މާއްދާގައި ބަންދުކުރުމުގައި އަދަބީ ފިޔަވަޅުއެޅުމުގައި ހިމެނިފައިވާ ބަންދުކުރުމުގައި ނިޔަމުގައި ނިންމަންޖެހޭ،

އަންގަނޑަށް އިދާރާތަކުން ވަސީލަތްތަކުގެ ނުހިމެ އެންގެވިފައެވެ. އަދި ގުނަހުރި އިދާރާ މަދުވިރާތަކުން އެ ތަޙުޤީޤުގެ މައްސަލަ ބަޔާންކޮށް ތަޙުޤީޤު ފެށިކަން މިނެއްގައި ތަޙުޤީޤު ކުރަންވާނެއެވެ.	ބަންދުމީހުންގެ މައްސަލަ އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގެ ތަޙުޤީޤު ކުރިޔަށްގެންދަވާ، އެކަމަކާއި ގުޅިގެން އަންގަނޑަށް އިދާރާތަކުން ވަގުތުން އެންގުމުން ހަރު، އުމަހަތަށް ތަޙުޤީޤު ކުރުމުގެ ބާރު ދޫކުރެވޭ އެ އިދާރާތަކުން އެ ތަޙުޤީޤުގެ މައްސަލަ ބަޔާންކޮށް ތަޙުޤީޤު ފެށިކަން ކަނޑައަޅާންވާނެއެވެ.	މި ފަދައިން މި މާއްދާ އިސްލާހުކުރުން މުހިންމުކަމަށް ފެންނަނީ.
28 ވަނަ މާއްދާގެ (ދ) މި މާއްދާގެ (ވ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދަ ތަޙުޤީޤެއް އެޅުމުގެ މައްސަލަ ކުރިޔަށްގެންދަވާ އޮފިސަރުން އެންގެވުން ބަޔާން އެކަން ސާފުކޮށްދީފައެވެ. އަދި ތަޙުޤީޤުގެ ބާވަތަށް ބަލާ އެކަމަކަށް ދިފާޢުވުމަށް އެކަށީގެންވާ ފުރުޞަތު، ޖަވާބު ދާރީވުމަށް ބޭނުންވާ ވަގުތާއި ވަސީލަތް ފަހިކޮށްދޭންވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދަ ތަޙުޤީޤެއް ބަންދު ކުރުމުގެ މައްސަލަ ކުރިޔަށްގެންދަވާ، ބަންދުކުރާއިރު އެންގެވުން ބަޔާންކުރާ އެކަން ސާފުކޮށްދީފައެވެ. އަދި ތަޙުޤީޤުގެ ބާވަތަށް ބަލާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) އިން ތަޙުޤީޤުކުރެވޭ ފަރާތްތަކަށް ލިބިދޭ ހުރިހާ ޙައްޤުތަކާއި، ދިފާޢުވުމަށް އެކަށީގެންވާ ފުރުޞަތު، ޖަވާބު ދާރީވުމަށް ބޭނުންވާ ވަގުތާއި ވަސީލަތް ފަހިކޮށްދޭންވާނެއެވެ.	ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ އިޖުރާއީ ބާބުގައި ހިމަނާ ހުރިހާ ކަންތައްތަކާއި ގުޅިގެން ތަޙުޤީޤުކުރެވޭ ފަރާތްތަކަށް އެ ޤާނޫނުން ލިބިދޭ ޙައްޤުތައް ކަށަވަރުކުރުން މުހިންމުކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.
28 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ)	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.	މި މާއްދާ މިފަދައިން އިސްލާހުކުރުމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީން ކަށަވަރުކޮށްދޭ ޙައްޤުތަކާ ތަޠުބީޤުވެން،

ބަންދުކުރުންނަށް އަޚްލާޤީ ފިޔަވަޅެއް އަޅާނަމަ އެކަމަކަށް ދިފާޢުވުމުގެ ފުރުޞަތު އެމީހަކަށް ދޭންޖެހޭނެއެވެ. އަދި ޝާހިދުން އެވިޑެންސް ބޭނުންކޮށްގެން، އެވިޑެންސް އިންސާފުވެރި ކަމާއިއެކު، އެކަމަކަށް ބޭނުންވާ މިންވަރަށް ފުރުޞަތުދޭންވާނެއެވެ. އަދި ވަކީލެއް ހޯދުމަށް ބޭނުމީ ޖިނާއީ މައްސަލަތަކަށް ތުހުމަތު ކުރެވޭ ހިނދު، އެމީހަކަށް ބޭނުންވާ އެހީތެރިކަން ފުރުޞަތުދޭން އިންސާފުގެ ހަމަޖެހިފައި އޮންނަން ވާނެއެވެ. އެމީހަކު ފެދު އެޅާ އިސްލާމީ ފިޔަވަޅު އެކުލެވޭ މަސައްކަތުގައި އެމީހަކު ވަކާލާތު ދައްކާ ބަސްބުނުން ބަލައި ބޭނުންކުރާނަމަ، އެމީހަކަށް އެކަށީގެންވާ ފައިސާ ވަކީލެއް އެކަމުން ޤާނޫނު ތަރުޖަމާނެއް މުދަލުން އެމީހާގެ ނުލާ ހަމަޖެއްސޭނެއެވެ.

ބަންދުކުރުންނަށް އަޚްލާޤީ ފިޔަވަޅެއް އަޅާނަމަ، މި މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތީން އެކަމަކަށް ދިފާޢުވުމުގެ ފުރުޞަތު އެމީހަކަށް ދޭންޖެހޭނެއެވެ. އަދި އެކަމުން ބިރުވެރިކަމުގެ ޝާހިދުން ވަކިވެއްގެ އެވިޑެންސް ބޭނުންވާނަމަ، މި ގާއިދާގެ ދަށުން އެކަމަކަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލު އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތީން ބަންދުކުރާއިރު އެ ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ. އަދި ވަކީލް ހޯދުމަށް ބޭނުމީ ޖިނާއީ މައްސަލަތަކަށް ތުހުމަތު ކުރެވޭ ބަންދުގައި ވަކާލާތުކުރުން، އެމީހަކަށް ބޭނުންވާ މާއްދީ އެހީތެރިކަން ފުރުޞަތުދީގެން އިންސާފުވާ ހަމަޖެހިފައިވާ އިސްލާމީ މި މައްސަލައެއް ފެއްޓުން ތިބޭނެ ހިނދުވާނެއެވެ.

މަދަނީ ޙައްލުތަކާއި ވަކިވުން އެއްބަސްވުމުގެ ހަމަތައް، ޤާނޫނީ އެހީގެން ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކަށް ޚިދުމަތްދިނުމާ ހަމަހަމަ ކުރުމަށް ފަރާތްތަކުގެ ޙުޤޫޤު ކުރަމާއި.

28 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ބަންދުކުރުންނާއި ގުޅޭ އަދާ އަސްލާގޭ ފިޔަވަޅުތަކާއި ގުޅޭ ހިންގަމަ ނުޖެހޭނަމަ އިރުޝާދު އަތުން މުޙާޖަރާތުގައި އުޅޭ ފަރާތެއް ގޮތުގައި ގުޅިގެން ދިރިއުޅެވޭނެ އުސޫލުތަކެއް.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ބަންދުކުރުންނާއި ގުޅޭ އަދާ އަސްލާގޭ ފިޔަވަޅުތަކާއި ގުޅޭ ހިއްމަތް ނުޖެހޭނަމަ އިރުޝާދު އަތުން މުޙާޖަރާތުގައި އުޅޭ ފަރާތެއް ބަންދުކުރާއިރު ގުޅިގެން ދިރިއުޅެވޭނެ އުސޫލުތަކެއް.	މި މާއްދާ މިގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން މި މާއްދާގައި ނިސްބަތުން މުޙާޖަރާތުގައި އުޅޭ ގުޅިގެން ދިރިއުޅެވޭ ފަރާތް ސަލާމަތް ދަރަޖަގެ އަޙްވާލު މުހިންމުކަމަށް ފެނިގެންނެވެ.
28 ވަނަ މާއްދާ ގެ (ށ) ބަންދުކުރަން އަޚްލާޤީ ފިޔަވަޅެއްގެ ގޮތުން އާންމު ދިރިއުޅުމަށް ބޭނުންވާ އަސާސީ ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކާއިން ބުއިމާއި، ބޯފެން ފާޚާނާއިރުމާއި، ފާޚާނާ ބޭނުންކުރުމާއި، ގައިސާފުކުރުމާއި، ސިއްހީ ފަރުވާއާއި، ވިސްނުން ދީން، ވަޤުތުއްތަރުތީބާއި، އަލިކަން ލިބުމާއި، ކަސްރަތުކުރުން ފަދަ ކަންކަމަށް އަދަބެއް ދިނުމުގެ ފިޔަވަޅެއް ގޮތުން އަސާސީ މިޔާގެ ހަމައިން ނިގުޅައި ނުގަނެވޭނެ ކަންކަމެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ބަންދުކުރަން އަޚްލާޤީ ފިޔަވަޅެއްގެ ގޮތުން އާންމު ދިރިއުޅުމަށް ބޭނުންވާ އަސާސީ ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކާއިން ބުއިމާއި، ޢަޅުކަންކުރުން، ސާފު ބޯފެން ފާޚާނާއިރުމާއި، ފާޚާނާ ބޭނުންކުރުމާއި، ގައިސާފުކުރުމާއި، ސިއްހީ ފަރުވާއާއި، ވިސްނުން ދީން، ވަޤުތުއްތަރުތީބާއި، އަލިކަން ލިބުމާއި، ކަސްރަތުކުރުމާއި، ޒިޔާރަތް ބައްދަލުކުރުމާއި އެކަކު ބައްދަލުވުންފަދަ ކަންކަމަށް އަދަބެއް ދިނުމުގެ ފިޔަވަޅެއް ގޮތުން އަސާސީ މިޔާގެ ހަމައިން ނިގުޅައި ގަނެވޭނެ ކަންކަމެއް ނުވާނެއެވެ.	ޒިޔާރަތް ބައްދަލުކުރުމާއި އިތުރުން އެކަކު ބައްދަލުވުންފަދަ ކަންކަމަށް އަސާސީ ޙައްޤުތަކެއްކަމުގައިވާތީ، އަދަބެއްގެ ގޮތުގައި މިކަންކަން ނިގުޅައިގަނެވޭނެކަމަށް ނުވުމުން މި މާއްދާގައި މިފަދައިން ބަޔާންކުރުމުގެ ގޮތުގައި ހިމެނުމަށް ފެނުނީ.
28 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ބަންދުކުރުންތަކުގެ އަޚްލާޤީ ފިޔަވަޅެއް އެއްވެސް ގޮތެއް އަދާކުރާނެ، ޤާނޫނީ ފަރާތުގެ އަރިހުން، އިޖުރާއީ	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ބަންދުކުރުންތަކުގެ އަޚްލާޤީ ފިޔަވަޅެއް އެއްވެސް ގޮތެއް، ޤާނޫނީ ފަރާތުގެ އަރިހުން، އިޖުރާއީ އަދާކުރާނެ، ނުވަތަ	މި މާއްދާއަށް "ޤާނޫނީ" ގެ އަދަބުތަކާ ކަމާގުޅޭ ހުށައަޅާފައިވާ މާއްދާއަކަށްވާތީ، "ޤާނޫނީ" ގެ މަޢުލޫމާތު ލިބޭނެ ނިޒާމަކީ

އަމަލެއް ނުވަތަ އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ޓޯޗަރގެ އަމަލެއް އެއްވެސް ޙާލަތެއްގައި ހިންގައިގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި ފަދަ ހުއްޖަތަކަށް އަންނަނިވި ކަންކަން އެއްވެސް ހިމެނޭ ގޮތް ކުރެވިގެން ނުވާނެއެވެ.	އެއްވަރަކާ އަދަބުތަކެއް ދިނުންފަދަ އިންސާނީ އަމަލެއް ހިންގައިގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި ފަދަ ހުއްޖަތަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) އިން "ޓޯޗަރ" ގެ އަމަލެއްގެ ގޮތުގައި މާނަކުރައްވާ އެއްވެސް އަމަލެއް، އަނގޮޅި ފިޔަވަޅެއް އެޅުމުގެ ގޮތުން ބަންދު މަރާލުމު ކުރެވިގެންނުވާނެއެވެ.	13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) އަށް ހަމަޖެހިދާނެ ދިނުމުގެ ކަމަށް ބެލެވޭތީ.
28 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަނގޮޅި ފިޔަވަޅެއްގެ ގޮތުން ޖަލާއި އަޅަ ދޭން އެއްކަޑު ހުއްޓުވުމުގެން ނުވާނެއެވެ. ބަލާއި އަޅަ ދުވަސް މުއްދަތަކަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އަޅަ ފަދަ ފިޔަވަޅުތަކެއް. އަދި މިފަދަ ފަދަ ފިޔަވަޅުތަކެއް ބަލައިގަނެ އަޅަ ދުވަސް މުއްދަތަކަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އަޅުވުމަށް ޖާގަ ހުސްކުރާ ރިޢާޔަތްކުރަން ނުޖެހޭނެ ގޮތަށެވެ.	މި އަދަދު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. އަނގޮޅި ފިޔަވަޅުގެ ގޮތުން ބަންދުކުރެވޭ އަޅުގެ ޙާލަތުގައި އަޅަ ދުވަސް އެއްކަޑު ހުއްޓުވުމުގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި ހުއްޖަތް ދެވިދާނެ ފިޔަވަޅުގެން ޙާލަތުގައި އަޅަ ދުވަސް މުއްދަތަކަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ، އަދި ބަލައިގަންނަ ރިޢާޔަތްކުރުމަށް، މި ގަވާއިދުގެ 18 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ފުރިހަމަކުރެވޭނެއެވެ. އަދި މިފަދަ ފަދަ ފިޔަވަޅުތަކެއް ޙާލަތުގައި އަޅަ ދުވަސް މުއްދަތަކަށް އަޅުވުމަށް ޖާގަ ހުސްކުރާ ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭނެއެވެ.	އާއިލާގެ ގުޅުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީން ކަށަވަރުކޮށްދީ ހައްގުތަކެއްވެ، މިސާލަކަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 43 ވަނަ މާއްދާގެ 3 އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އާއިލީ ގުޅުމާއި އެއްގޮތަށް މި ގާއިދާގެ އެނގިގެން މުއާމަލާތާއި ޒިޔާރަތްތަކުގެ ޙައްޤު އެކަށީގެން ދިނުމަށް ކަމުގައިވާތީ.
28 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) (ޗ) މި އަދަބުތައް ހުށަހެޅުއްވުން	ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) އިން އެއްވެސް މީހަކާ މުޢާމަލާތް ނުކުރެވޭނެ ގޮތްތަކުގެ ތެރޭގައި ބަޔާންކޮށްފައި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން "ޓޯޗަރ" ގެ އަމަލެއްގެ ގޮތުގައި މާނަކުރެވިފައިވާ ބާވަތުގެ ޙާލަތްތަކުގައި ޤާނޫނީ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި މި ގަވާއިދުގައި ނުހިމެނޭ ކަމެއް ކަމުގައި ބަލާނެއެވެ. (ޤާނޫނުގެ ހަމަތަކާ ގުޅޭ ގޮތަށް ބަދަލުގެނައުން)	

28 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) އެކަހެރިކުރާ ބަންދުމީހާއަށް ނަފްސާނީ ގޮތުން ނުވަތަ ޖިސްމާނީ ގޮތުން އެއްވެސް ގެއްލުމެއް ކުރިމަތިވާނަމަ އެކަމެއް ފަސްނުކޮށް މެޑިކަލް އޮފިސަރ ނުވަތަ ނަރުސް އާންމު ޖަލުގެ ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްގެ ސަމާލުކަމަށް ގެންނަންވާނެއެވެ. އަދި މިގޮތުން ފާހަގަ ކުރެވޭ ކަންކަމަށް ބަލާ އެމީހަކު އެކަހެރިކުރުން ނިންމި ނިންމުން ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް ނިމުނުކަން ގެންނަންވާނެއެވެ.	މި މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. އަޚްލާޤީ ވިޔަވަޑު އެޑޭ ބަންދުމީހާއަށް ނަފްސާނީ ގޮތުން ނުވަތަ ޖިސްމާނީ ގޮތުން އެއްވެސް ގެއްލުމެއް ކުރިމަތިވާނަމަ އެކަމެއް ފަސްނުކޮށް މެޑިކަލް އޮފިސަރ ނުވަތަ ނަރުސް އާންމު ޖަލުގެ ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްގެ ސަމާލުކަމަށް ގެންނަންވާނެއެވެ. އަދި މިގޮތުން ފާހަގަ ކުރެވޭ ކަންކަމަށް ބަލާ ބަންދުމީހާގެ ވިޔަވަޑު އެޑޭން ނިންމި ނިންމުން ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް ނިމުނުކަން ގެންނަންވާނެއެވެ.	މި މާއްދާގެ (ޗ) އަށް ގެނެވުނު ބަދަލާއި ހަވާލާދީ، އެކަހެރިކުރުމަކީ، ގާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ގާނޫނު) އިން "ޓޯޗަރ" ގޮތުގައި މާނަކުރާ ކަމަކަށްވާތީ، އެކަހެރި ކުރުމަކީ މި މާއްދާއިން ގެނެވުނު އިސްލާހާއެކު މި ގަވާއިދުން ހުއްދަކުރާ ކަމަކަށް ނުވާތީ، "އެކަހެރިކުރުން" "ވިޔަވަޑު އެޑޭން" ބަދަލުކުރުން މުހިންމުކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.
28 ވަނަ މާއްދާގެ (ޗ) ޖެންސަން ސޮންޖަހުގައި މަސައްކަތް ކުރާ މެޑިކަލް އޮފިސަރ ނުވަތަ ނަރުސް ބަންދުމީހާގެ ސިއްހީ ހާލަތާއި ހިމަނައި ބަދަލު ނިންމާފައިވާ ނިންމުން ބަދަލު ކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ލިބިގެންވެއެވެ.	މި މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ޖެންސަން ސޮންޖަހުގައި މަސައްކަތް ކުރާ މެޑިކަލް އޮފިސަރ ނުވަތަ ނަރުސް ބަންދުމީހާގެ ސިއްހީ ހާލަތާއި ހިމަނައި ވިޔަވަޑު އެޑޭން ނިންމާފައިވާ ނިންމުން ބަދަލު ކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ލިބިގެންވެއެވެ.	އެކަހެރިކުރުމަކީ، ގާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ގާނޫނު) އިން "ޓޯޗަރ" ގޮތުގައި މާނަކުރާ ކަމަކަށްވާތީ، އެކަހެރި ކުރުމަކީ މި މާއްދާއިން ގެނެވުނު އިސްލާހާއެކު މި ގަވާއިދުން ހުއްދަކުރާ ކަމަކަށް ނުވާތީ، އެކަހެރިކުރުން އުނިކުރުމަށްފަހު، މި މާއްދާގައި "އެކަހެރިކުރުން" "ވިޔަވަޑު އެޑޭން" ބަދަލުކުރުމަށް، އަޚްލާޤީ ވިޔަވަޑު އެޑޭ ކުރެވޭ މީހާގެ ސިއްހީ ހާލަތަށް ބަލައި އަޚްލާޤީ ވިޔަވަޑު އުމުރު މުއްދަތު ކަނޑައަޅަން ވާނެ.

29 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ބަންދުކުރުން ހިފަހައްޓާ މަރުޙަލާގައި ކުރުމަށްޓަކައި ކުށުގެ ތުހުމަތު، ދަގަނޑު ނުވަތަ އަނިޔާވެރި އެއްޗެއްގެ ސަބަބުން އިހުމާލުގެ ދަތުރުފަތުރުގެ އަމަލެއް ހިންގާފައި އާލާތެއް ބޭނުން ކުރުން ހުއްދަވެގެން ނުވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުމަށް. ބަންދުކުރުން ހިފަހައްޓާ ޝަރުޢީގޮތުން ކުރުމަށްޓަކައި ކުށުގެ ތުހުމަތު، ދަގަނޑު ނުވަތަ އަނިޔާވެރި އެއްޗެއްގެ ސަބަބުން އިހުމާލުގެ ދަތުރުފަތުރުގެ އަމަލެއް ހިންގާފައި އާލާތެއް ބޭނުންކުރުމަކީ ނުވާނެކަމެކެވެ.	މި މާއްދާ މިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުމަށް މި މާއްދާގެ މަޤްޞަދު ޤާނޫނުއަސާސީގައި ވަނީ ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތަށް ބަޔާންކުރެވިފައިވާތީއެވެ.
29 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ހިފަހައްޓާ މަރުޙަލާގައި ކުރެވޭނެ ކަންތައް ކުރިން ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ އަންނަނިވި ބާވަތްތަކުގެ ތެރެއިން ކަމެކެވެ. (1) އެއްޗެހިން އަނިޔާތައް އަޅުވާ ބާވަތްތަކުގެ، ކޮށްކަން ނުވަތަ އަނިޔާވެރި ހުރި ތިޔަޔާ ވާގޮތް ސާބިތު ޚިޔާލުގެ ނުތަނަވަސްކަން ކަންތައް ހިނގާނޭ ތަނަވަސްކަމުގެ ބާވަތްތަކުގެ ހުރިހާ ގޮތެއް؛ (2) ބަންދުކުރުމުގެ ސަބަބުން އެހެން ފަރާތަކުން ނުވަތަ ތަންތަން ގެއްލުން ދިނުމަކުން ބާވަތްތަކާއި ގައިބާކޮށް އެކު ފޯރުކޮށްދޭ ނުވަތަ އެނގުނު ޖަލު އޮފިސަރުންގެ އަމުރަށް ނިޔަމަތްތެރިކަމުގައިވާ ބާވަތްތަކާއި؛	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުމާއި މި މާއްދާގެ ނަންބަރު (3) އަދި (4) ވަނަ މާއްދާތަކުގެ ޖޮޅުގައި ހިމެނުމަށް. 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ނަންބަރު ސާބިތުކުރެވޭ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބަންދުކުރުމާ ހިފަހައްޓާ ޝަރުޢީގޮތުން ކުރެވޭނެ، މި މާއްދާގައި ހިމެނޭ ޖޮޅުގައިވާ އަންނަނިވި ބާވަތްތަކުގެ ތެރެއިން ކަމެކެވެ. (1) ކޮށްކަން ނުވަތަ އަނިޔާވެރި އިތުރު ބަންދުކުރުމުގައި ބަންދުކުރާ އެއްޗެހިން އަނިޔާތައް ގެއްލުވައިދޭ، ހިނގާ މަސައްކަތް ކުރާ ބާވަތްތަކުގައި، އެކަން ހުއްޓުވުމުގެ ޖޮޅުން؛	މި ގާތްކުރުމަށް ޢާއިލީ މަސައްކަތް ކުރުމުގެ ބާވަތް ބާވަތްތަކުގައި ހުއްދަކުރާނެ ގޮތް، އެކަށީގެންވާ ބާވަތްތަކުގެ ބާވަތްތަކުގެ މުނިފޫހިފިލުވުމުގެ ކަމުގައި ދެކޭތީ. އަދި އިސްލާހުގައި އެއްގޮތް މާއްދާގެ އިބާރާތް ބަދަލުކުރުމުން މާއްދާގެ ޖޮޅު މަޤްޞަދު ދެކޭގޮތަށް ވަސީލަތްތަކުން ގެއްލުންދެވިދާނެތީއެވެ.

(3) މިމާއްދާގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތަކުގައި ބަންދުކުރެވޭނީ ވިސްނުން ގެއްލުމަކާނި ފަރުވާދިނުމަށްޓަކައި ދެވޭކަވާ ޚާއްޞަކުރެއް ނުވަތަ ނަރުހުން ތަޢުލީމީ ޙާލަތުގައި ބެހެއްޓުން؛

(4) މިމާއްދާގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތެއް އާންމު ޖަލެއްގައި ދިމާވެއްޖެނަމަ ބަދަލު ބަނޑުން ކުރަންވާނީ އެތަނެއްގައި ހުރި ޙިސާބުކުރާތަނެއްގެ ހުރި ހާލަތުން ފަރުވާދެވޭ ގޮތަކަށެވެ.

(2) ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްގެ އަމުރަކާނު ނުހިތަމަނާތެރިވުމުގެ ތެރެއިން؛ ބަންދުކުރެއް އޭނާގެ އަމިއްލަ ނަފްސަށް، އެހެން މީހެއްގެ ހަށިގަނޑަށް ނުވަތަ ތަނެއްގެ މުދަލަށް ބޮޑު ގެއްލުމެއް ދިޔުންކަމުގެ ބަޔާ ބިރުވެރިކަމެއް އުފެދިފައިވާ ޙާލަތެއްގައި ވިސްނުން ގެއްލުމުގަނުން ސަލާމަތްތެރިކަމުގަޖަކައި ބަންދުކުރާ ކުއްލިތަނެއްގައި ކުރެވޭނީ އެހެން އެއްވެސްގޮތެއް ނެތްނަމަ؛

29 (ހ) މިމާއްދާގެ (ށ) (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދަ ޙާލަތްތަކުގައި، ބަންދުކުރާ ސަބަބުން ދިމާވާނެ ނުރައްކާތަކަށް ތަޞައްވުރުކޮށްވެސް ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްގެ އަމުރަކާނު ދެވޭކަވާ ޚާއްޞަކުރެއް ނުވަތަ ތަމްރީން ލިބިފައިވާ ސްޓާފް މެންބަރުން ތަކުރާރު ޙާލަތުގައި ބެހެއްޓެންވާނެއެވެ.

29 (ނ) މިމާއްދާގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ރިޢާޔަތްކުރެވިފައިވާ ޙާލަތް އާންމު ޖަލެއްގައި ދެމިހުރެވޭނީ ބަންދުކުރާ ކުއްލިކަންތަކުގެ އެއްވެސް މިންވަރަކަށް ބަދަލު ބަންދުކުރެވުނު ނަމަ އެކަމުގެ

	ތަފްސީލު މި ގާނޫނުގެ 25 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބާރުގެ ދިރާސާގައި ހިމަނަންވާނެއެވެ.	
29 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ބަންދުކުރުން ހިފެހެއްޓުމާ މެދުވެރިކުރުމުގެ އެއްވެސް އެއްޗެއް ނުވަތަ އާލާތެއް ބޭނުންކުރަން ހުއްދަ ދޭނެވާނީ މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އަންނަނިވި ކަންތައްތަކުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތް ކުރެވިގެންނެވެ. (1) މަދު މިންވަރެއްގެ ބާރު ބޭނުންކުރުމުންވެސް އެ ނުރައްކާތެރި ހާލަތުން އުމުރުގެ ހަރަކާތްތެރިކަމާއި ރައްކާތެރިކަމަށް ނިހާޔަތައްޖެހުމުން؛ (2) ބަންދުކުރާ ހިފެހެއްޓުމާ މެދުވެރިކުރުމުގެ ބޭނުންކުރާ ގޮތުގައި ހުންނަންޖެހޭ އެންމެ މަދުވެގެން އެކަށީގެންވާ ފަރާތަށް އެ ވިޔަސް ހަރަކާތްތެރިކަމާއި އަމަލުތައް ކޮންޓްރޯލް ކުރެވޭ ގޮތަށް އެ ނުރައްކާތެރިވުމުގެ ބާވަތައް ބިނާކުރެވޭނެގޮތަށް؛ (3) ހިފެހެއްޓުމާ މެދުވެރިކުރަން ބޭނުންކުރާ އެއްޗެއް ނުވަތަ އާލާތެއް ބޭނުންކުރެވޭނީ ހަމައެކަނި އެކަމަކާ ބޭނުންޖެހޭ ވަގުތުތަކުގައި އަދި އެ ނުރައްކާތެރި ހާލަތުން އުމުރުގެ ހަރަކާތްތެރިކަމާއި އަމަލުތައް، އެންމެ ހާލަތަކަށް ރަޖިއުވުމުން ވިޔަސް އަލަކަށް ހިފެހެއްޓުމާ މެދުވެރިކުރަން	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް. މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތްތަކުގައި ބަންދުކުރުން ހަރުކަށިވެރިކުރުމުގެ ތެރޭގައި، އެއްވެސް އެއްޗެއް ނުވަތަ އާލާތެއް ބޭނުންކުރަންވާނީ މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ. (1) ބަންދުކުރާގެ ފަރާތުން ހަރުކަށިވެރިކަމާއި ނުރައްކާތެރި، ފިޒިކަލް ގައިގެ ޖެހުން ހަރުކަށިވެރިކުރުމުގެ ބޭނުންކުރާ އާލާތެއް ބޭނުންކުރުމުގެ ފިޒިކަލް ދުރުކުރުވުން ނިމުނުކަމަށް ވާން؛ (2) މި މާއްދާގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތްތަކުގައި ބަންދުކުރާ ހަރުކަށިވެރިކުރުމުގައި އެއްވެސް އާލާތެއް ނުވަތަ ބާރެއް ބޭނުންކުރަނީ، ބަންދުކުރާގެ ނުހަރުކަށިވެރިކަން ދެއްކުމުގެ ސަބަބުން ފިޒިކަލްކަމުން ތަފްސީލުކުރެވޭ ގެއްލުމުން ސަލާމަތްވުމަށްޓަކައި އެ ބާރެއް އާލާތެއް ނުވަތަ ބޭނުންކުރާ ޖެހުނީ އެންމެ ކުޑަ މިންވަރަކަށެވެ. (3) އާލާތެއް ނުވަތަ ބާރެއް ބޭނުންކުރާއިރު ބަންދުކުރާގެ ހަރުކަށިވެރިކުރުމުގައި ޖެހުނު ހާލަތްތަކެއްގައި ދިމާވެއްޖެ، އެހެނީ	މި ގާނޫނުގައި އެއްވެސް މީހަކު ކަމެއް ހުއްޓުވުމަށް ބާރުގެ ބޭނުންކުރާ ހާލަތުގައި، އެކަނިވެރިކުރާ ބާރުބޭނުންކުރަން ހަމަހަމަ ފިޔަވަޅު ކަނޑައަޅާ ޒާތީ ގޮތުން. އަދި އިސްތިސްނާއީ އެއްގޮތަށް މާއްދާގެ ހިމާޔަތް ބަދަލުކުރުމުން މާއްދާގެ ޖުމްލަ މަޤްޞަދު ދެނެގަތުމަށް ފަސޭހަކުރުމަށް ގޮވާލަމެވެ. އަދި ބާރުބޭނުންކުރުމުގައި ބަދަލުކޮށްދިނުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތް ޖެހުމަށް އިތުރަށް ޤާނޫނުގައި ހުއްދަ ދީފައިވާ ބާރުބޭނުންކުރުމުގައި ކަނޑައަޅައިދިނުމުން ބަންދުކުރާއިރު މި ބާރުބޭނުންކުރުމުގައި މުޢާމަލާތް ކުރުމާއި އިތުރަށްވާ ފުރުސަތު ކަނޑައަޅައިދޭނެގޮތްތަކެވެ.

	ކަރަންޓުދިނުމުގެ އެއްޗެސް ނުވަތަ އާލާތެއް ނުވަތަ ބާރުގެ ބޭނުންކުރެވިފައިވާނަމަ، އެ ބާރެއް ނުވަތަ އާލާތްތަކެއް އޭނާ މިނިވަންކަމަށްވާނެއެވެ. **މި މާއްދާއަށް ނަންބަރު އިތުރުކުރުން** (4) ބަންދުކުރާ ކަރަންޓުދިނުމުގެތަކި ބާރުގެ ބޭނުންކުރުން މި ގަވާއިދުން އިސްތިސްނާކުރެވިފައިވާ ހާލަތު ހާލަތްތަކުގައި، ހަރަކާތްތެރިވާން ފަށާ އެކަމުގެ ހާލަތު ތަފްސީލު ލިބިފައިވާ ގޮތް އޮފިސަރުން އެކަށަވެވެ.	ބޭނުންކުރި އެއްޗެއް ނުވަތަ އާލާތެއް އެ މީހެއްގެ ކިބައިން ނަގަންވާނެއެވެ.
މި މާއްދާގައި ހަމަޖެހޭ ރޫލްސްގެ 48 ވަނަ ރޫލްގެ (2) ގައި ބާރުއަޅާފައިވާ އިބާރާތުގެ މާނަ ދޭހަނުވާތީ، އިސްލާހުގައި ހުރަހަޅާފައިވާގޮތަށް މި މާއްދާގެ އިބާރާތް ބަދަލުކުރުން މުހިންމުކަމަށް ދެކެވޭތީ.	**މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.** ގިނަހަކުން ސުލްޙަތަކާއި ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައިވާ މާބަނޑު އަންހެން ބަންދުކުރެވުމާއި، ވިހެއުމާއި ބަނޑުގައި ދަރިފުޅު ގެންގޮސްގުޅޭގައި އާއި، ވިހެއުމުގެ ފަހުން އަންނަ ވަގުތުތަކުގައި ވިހެއުމާ ވިދިގެންވެސް ކަރަންޓުދިނުމުގެ އެއްވެސްކަހަލަ އާލާތެއް ނުވަތަ ބާރުގެ ބޭނުންކުރުން ނުވާނެއެވެ.	29 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންހެން ބަންދުކުރުން ވާ ވަގުތައި، ވިހެއުމުގެ ތެރޭގައި، ދަރިއަށް ވިހެއުމާއި ވިދިގެން ހިފަހައްޓާ މައިތިރިކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެއްޗެއް ނުވަތަ އާލާތެއް ބޭނުންކުރެވިގެން ނުވާނެއެވެ.

29 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ބަންދުމީހުން ބަލަހައްޓަމުން ގެންދާ އޮފިސަރުންނަށް ހިފަހައްޓާ މައިތިރިކުރުން ބޭނުންކުރާ ތަކެއްޗާއި، އާލާތްތައް ބޭނުންކުރާނެ ހުނަރުތަކާއި އުކުޅުތަކާއި ގުޅޭ ގޮތުން ތަމްރީނުތައް އާންމު ޖަލު ހިންގައި ބަލަހައްޓާ މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއިން ދޭންވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. އާންމު ޖަލުތަކުގެ ބަންދުމީހުން ބަލަހައްޓާ ޖަލު އޮފިސަރުންނަށް، ބަންދު މީހުން ހިފަހައްޓާ ކިޔަމަންތެރިކުރުމަށްޓަކައި މި ގަވާއިދުގައި ބާރުގެ ބޭނުން ކުރެވިދާނެކަމަށް އިސްތިސްނާކޮށްފައިވާ ޚާއްސަ ހާލަތްތަކުގައި ބޭނުންކުރެވިދާނެ ހަތިޔާރާއި އާލާތްތަކާއި ހުނަރުތަކުގެ ތަމްރީނު އާންމު ޖަލު ބަލަހައްޓާފަރާތުން ދޭންވާނެއެވެ.	ބަންދުމީހުންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި އެމީހުން ހިފަހައްޓާ ކިޔަމަންތެރިކުރުމުން ބޭނުންކުރާ އާލާތްތައް ބޭނުންކުރެވޭނީ، ވަކި ޚާއްސަ ހާލަތްތަކެއްގައިކަން މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރުން މުހިންމުކަމަށް ގަބޫލުކުރަމެވެ.
29 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) ބަންދުމީހުންގެ ތެރޭގައި 18(އަށާރަ) އަހަރު ނުފުރޭ ކުޑަކުދިން ހިފަހައްޓައި މައިތިރިކުރުމުގައި މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގައި އެ ކުއްޖެއްގެ އުމުރާއި، ޖިސްމާނީ ހާލަތާއި އަދި ޝަޚްޞިއްޔަތަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. މި ގަވާއިދުގައި ބަންދުމީހުން ހިފަހައްޓައި ކިޔަމަންތެރިކުރުމުގައި ބާރުގެ ބޭނުންކުރުމުގައި ހުއްދަ ދީފައިވާ އިސްތިސްނާ ހާލަތްތަކުގައި، ބަންދުމީހުންގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ އަންހެނުންނާއި، ދޮށި އުމުރުގެ މީހުންނާއި 18(އަށާރަ) އަހަރު ނުފުރޭ ކުޑަކުދިންގެ އިތުރުން ޖިސްމާނީ ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ މީހުން ހިފަހައްޓައި ކިޔަމަންތެރިކުރުމުގައި ބަންދުމީހާގެ އުމުރާއި، ޖިންސާއި، ޖިސްމާނީ ހާލަތާއި އަދި ޝަޚްޞިއްޔަތަށް ރިޢާޔަތް ކުރަންވާނެއެވެ.	ޚާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންނާއި، ކުޑަކުދިންނާއި، އުމުރުން ދުވަސްވީ މީހުންގެ އިތުރުން އަންހެނުންނަށް، އެމީހުންނާއި މުޢާމަލާތްކުރުމުގައި ބާރުގެ ބޭނުންކުރުމުގައި ވަކި ޚާއްސަ އުސޫލުތަކަކަށް އަމަލުކުރަންޖެހޭނެ ބައެއް ކަމުގައި ގަބޫލުކުރަމެވެ. އަދި، ބަންދުމީހުން ކިޔަމަންތެރިކުރުމުގައި، ހަރަކާތްތެރިވާންވާނީ ބަންދުމީހާއާއި އެއްޖިންސުގެ މުވައްޒަފުން ވީހާވެސް ޖަލު އޮފިސަރުންނަށް ވާންޖެހޭނެކަމަށް ފެންނަނީ.

30 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ބަންދުކުރުން އަދި ގޮޅިއަށް ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި އަމަލުކުރަންވާނީ ހެދިފައިވާ ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދާ ޤާނޫނުތަކާއި ބައިނަލްއަޤްވާމީ މިންގަނޑުތަކާއި އެއްގޮތްވާގޮތުގެ މަތިންނެވެ. އަދި ބަލާ ފާސްކުރުމުގައި އެންމެ ސަލާމަތީ ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. އާންމު ޖަލުގެ ސަލާމަތީ ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި، ބަންދުކުރުން އަދި ގޮޅިއަށް ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި އަމަލުކުރަންވާނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) އާއި ހިފާޒަތުގެ މަތިން މި ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާފައި ހުރި އުސޫލުތަކާއި، ކަމާބެހޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މިންގަނޑުތަކާއި އެއްގޮތްވާގޮތުގެ މަތިންނެވެ.	ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) ގައި ވަކިގޮތަކަށް ކަންކަންކުރުމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ މި މާއްދާގައި ޤާނޫނަށް ހަވާލާދިނުން މުހިންމުކަމުގައި ޤަބޫލުކުރަމެވެ.
30 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ބަލައި ފާސްކުރަން ވާނީ އިޙްތިރާމާއެކު، އިންސާނީ ކަރާމާތް ނިގުޅައިނުގަނެވޭ ގޮތަށެވެ. އަދި ވަކިވަކި ބަންދުކުރުންގެ ކަންކަން ބަލައި ފާސްކުރަންވާނީ އެކަމަކަށް ބޭނުންވާ މިންވަރަށް، ޤާނޫނީ ގޮތުން ހުއްދަ އަދި އެކަމެއްގެ ބޭނުންތެރިކަމުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތް ކުރެވިގެންނެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. އެއްވެސް ސަބަބަކާއި ހުރެ، ޖިންސަކާ ސަރުކާރުގައި މީބާ ބަންދުކުރުން ބަލައި ފާސްކުރަން ޖިންސަނަމަ، އެކަންކުރަންވާނީ އެފަރާތެއްގެ އިންސާނީ ކަރާމާތް ނިގުޅައިނުގަނޭ ގޮތަށް، މި ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ.	ޖިންސަކާ ސަރުކާރުގައި ބަންދުގައި މީބާއާ ކާމިއާއި ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ބާރުއަޅާފައިވާ އުޞޫލު ދިނުމަށް ކަނޑައަޅާފައި ޤަބޫލުކުރަމެވެ.
30 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި ބަންދުމީހުންނަށް ފުރައްސާރަކުރުމާއި، މޫނުކުރުމާއި އަދި ޖާނީ މިނިވަންކަން ގެއްލޭ ގޮތަށް އެއްވެސް ކަމެއް ކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި މިކަންކަމުން	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި ބަންދުމީހުންނަށް ފުރައްސާރަކުރުމާއި، މޫނުކުރުމާއި އަދި ޖާނީ މިނިވަންކަން ގެއްލޭ ގޮތަށް	ޖިންސަކާ ސަރުކާރުގައި ބަންދުގައި މީބާއާ ކާމިއާއި ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ސިފަ އުސޫލު ހަމަޖެއްސުމުގައި އުމަލާ

HUMAN RIGHTS COMMISSION OF THE MALDIVES
MALE', MALDIVES

ޖަވާބުދާރީ ކުރުވުމަށްޓަކައި މޮނިޓަރިންގ ޑިވައިސް ސަރވިސްއިން ބަލައި ފުލުހުންގެ އަންގުމަށް ރިޕޯޓްސްޓެޓް ގަވާއިދުން ބަލަހައްޓަމުން ގެންދަންވާނެއެވެ. ހެއްލަތުން ސެކިއުރިޓީ ސަރވިސް، ބަންދުމުރުންގެ ހާލަތުގައި ބަލާލަސްކުރުމައި، ގޮތުން ބަލާ ފުލުހުންނާއި، އެހެނިހެން ސަރުކާރު ހިންގުމަށް ބަލާލަސްކުރުން، އިޖްރާއާތުތަކާ ކުރީ އިތުރުން ނުވަތަ ބައިވެރިވާ އިތުރުން ޖިނާޔަތް އެގޮތް އެންމެހާ ކުރެވޭނެއެވެ. އަދި އެބަޔަކު ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ކަންކަން ޖިނާޔަތް ފުރިހަ ގޮތުން އެގޮތް އެންމެހާއެކުރާނެއެވެ.	އެއްވެސް ކަމެއް ކުރެވޭނެ ނޫނެވެ. އަދި ބަލާފުލުހުންގެ އިޖުރާއާތުތައް ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ، މި ގަވާއިދާ އެއްގޮތްކަމަކީ ދަފުސްކުރުމުގެ ކަންތައް އަދި އެއްވެސް ސަބަބަކާ ހުރި، ޖިންސީ ސިޔާސީ ސިފައާއި ބަލާލުމަށް ސަބަބު ބަދަލު ބަރަކާތް ފައިދާ ތިމަ ބަލާލަސްކުރުމަށް، އެކަށީގެންވާ މިންވަރަށް ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެއެވެ. ގާނޫނު ސިޔާސަތު ބަލަހައްޓާ ފަރާތުގެ ރިވިއު ކުރާނެއެވެ. ފުލުހުންގެ ބަލާލުމުގެ ސުލޫކު ބަލަހައްޓާ ޤާނޫނު ބަރާބަރު ކޮށްފައި ބޭނުން ފަދަ ފުލުހުންގެ އެކަންކަމުގެ ދައުރު، ބާރުތަކާއި ފަރާތްތަކުގެ ކަންކަމުގެ އިތުރުން ޙުކުމްތަކާއި ޢަމަލު އެބައިވެރިވާ ސަރުކާރު، ޙުކުމް ޖިނާޔަތުން އެހެން އެންމެހާ ކުރެވޭނެއެވެ.	ދުސްތޫރު ކަނޑައަޅާފައިވާ އެކަށީގެންވާ ގަވާއިދުން ބޭނުންކުރެވޭ ކަނޑައަޅާފައިވާ ގާނޫނުގެ ކަރުދާހުގެ ފާސްކުރުމެވެ.
30 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ބަލާލުމުގެ ހުރިހާ ބާވަތް ފުލުހުން ޢަމަލުކުރާ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިއްޖެނަމަ. އެހެން ސަލާމަތް ކުރުމާއި ހިމާޔަތްކުރުން ފަރާތްތަކުގެ ކުރިން ޤާނޫނާ ފުލުހުންގެ ބަލާ އިސް ޕޮލިސް ކުރުމުގެ އަދި ތަފްސީލް ލިބިގެން މުވައްޒަފުން ރިޢާޔަތްކުރާނެއެވެ.	މި ގާނޫނާ ގަވާއިދު އެކުލަވާލުމާ ގުޅިގެން ދޭނެ ތަފްސީލް. މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން އެއްވެސް ސަބަބަކާ ހުރި، ކަނޑައަޅާ ބަލާލުމުގެ ގަވާއިދުގެ ހުރިހާ ޝަރީޢަތުގެ ސަރުކާރުގެ ވެރިން ގޮތުން ބައްދަލު ފުލުހުންނާ ޤާނޫނީ އިދާރާ ނަމަ ބަލާލަސްކުރުމުގެ އުސޫލުތަކާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ	ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ކުރަންޖެހޭނެ ބަލާލުމުގައި މި މާއްދާގައި ޤާނޫނު ރަނގަޅުކުރުން މުދަލުގަ ވެސް ފުލުހުންގެ ބަލާލުމާ ގުޅޭ ދަސްކުރުމެވެ.

	އިޖުރާއަތުގެ ގާނޫނު) ގެ 55 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ނުވަތަ ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން، އެކަމަށް ހައްޔަރުކުރެވިފައިވާ ވަކީލުންނާއި އެކަމަށް ބޭނުންވާ ހައްޔަ މަޢުލޫމާތު ދިނުމަށްފައިވާ ޖަލު އޮފިސަރުންނަށެވެ. އަދި ގޮތުން ބަލައި ފުލުހުންނަށް ބަލަހައްޓާކަމުގައި އާންމު ޖަލުގެއާއްމު އޮފިސަރުން ނަޒަރު މުވައްޒަފުން މިބާވަތުން ނުވާނެއެވެ. މި ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ގޮސް ބަލައި ޒިޔާރަތްކުރުމަށް އަދި ސަބަބަކާ، ގޮސް ބަލައި ޒިޔާރަތްކުރާ ނުލައި، ބަލާ ޒިޔާރަތްކުރުމުގެ ނަމޫނާ ހާޒިރުކުރުވުމުން ސަބަބަކަށް ވާނަމަ، އެފަދަ ބަލަހައްޓާކަމުގައި ގޮސް ބަލައި ޒިޔާރަތްކުރުން ނުވާނެއެވެ.	
30 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ބަންދުމީހުންގެ ސްޕެޝަލް ސަރވިސް ކުރަންވާނީ އެކަމަށް ހާއްސަ ކުރެވި، ތަމްރީން ލިބިފައިވާ އޮފިސަރުން އެކަމަށެވެ. ސްޕެޝަލް ސަރވިސް ކުރަންޖެހޭ ބަލަހައްޓާކަމުގައި އާންމު ޖަލުގެއާންމު ޑިއުޓީ ބަލަހައްޓާ އޮފިސަރުން ނަޒަރު މުވައްޒަފުން މިބާވަތުން ނުވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުން. މި ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ގޮސް ބަލައި ޒިޔާރަތްކުރުމަށް އަދި ސަބަބަކާ، ގޮސް ބަލައި ޒިޔާރަތްކުރާ ނުލައި، ބަލާ ޒިޔާރަތްކުރުމުގެ ނަމޫނާ ހާޒިރުކުރުވުމުން ސަބަބަކަށް ވާނަމަ، އެފަދަ ބަލަހައްޓާކަމުގައި ގޮސް ބަލައި ޒިޔާރަތްކުރުން ނުވާނެއެވެ.	ކަންތައްތަކުން ސަރުކާރު ނުނަސްޖެހޭ ބަލަހައްޓާކަމުގައި ގޮތުން ބަލައި ޒިޔާރަތްކުރުމަށް ބަންދުމީހާގެ އިންސާނީ ކަރާމާތަށް އަރައިގަތުން ކުރުމަށް މަނާކުރުމުގެ ފުރުސަތު އޮތްކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ.
30 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) ބަލާ ޒިޔާރަތްކުރުމުގެ ތަރުތީބު ބަންދުމީހުންގެ އެކުން އަތުލާ ތަކެތި އެމީހުންނަށް ނިކުތުން ގެރިކަން ބޭނުމު ޖަލު ބަލަހައްޓާ	މި އަކުރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުން.	ޑިޖިޓަލް ސިސްޓަމްގައި ބަންދުމީހާ ބަލައި ޒިޔާރަތްކުރުމަށް ހުންނައިރު، އާއިލާ މެމްބަރުން ކުރުވިފައިވާ ތުރުމަޑުން

ފަރާތެއްގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބަހައްޓަންވާނެއެވެ. އެގޮތުން އަތުލެވޭ ތަކެއްޗާއި ގުޅޭ އެންމެހާ މަޢުލޫމާތު ރެކޯޑުކޮށް ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

(ށ) ބަލާފާސްކުރުމުގެ ތެރެއިން ބަންދުކުރެވޭ އަތުން ނުވަތަ ހަށިގަނޑުން ނުވަތަ [illegible] ފެނުނު އެއްޗެއް [illegible] ޖަލަށް ވެއްދުން މަނާއެއްޗެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެއްޗެއް ހިފަހައްޓާ، އޭގެ ޤާނޫނާ ޚިލާފުއެއްޗެއް ކަމުގައި ނުވާނަމަ ބަންދުން ދޫކޮށްލެވުމުން އަނބުރާ ދޭން ބަލަހައްޓަން ފަރާތެއްގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބަހައްޓަންވާނެއެވެ. އެގޮތުން އަތުލެވޭ ތަކެއްޗާއި ގުޅޭ އެންމެހާ މަޢުލޫމާތު ރެކޯޑުކޮށް ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

[illegible]

(ނ) ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގައި ބަންދުގައިވާ ފަރާތްތަކަށް، [illegible]

ބަރީޢުވުމަށްޓަކައި ބަންދުކުރާ [illegible] މަސައްކަތާއި ގުޅޭ ފިޔަވަޅުތަކާ އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި [illegible] ޖަލުގެއޮފިސަރުންނަށް އެ ބަލާ ގޮތް [illegible] ހުންނަ އެއްޗެހި ކަމުގައި ފެއްޓޭނަމަ، ޤާނޫނުއަސާސީން ބަންދުކުރާއަށް [illegible] ބަރީޢުވުމަށް މަސައްކަތްކުރުމުގެ ޙައްޤަށް [illegible]

31 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ބަންދުކުރުން ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ގެނައުމާއި އެކު އެމީހުންނަށް އަންނަނިވި މައުލޫމާތު ލިއުމުން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ. (1) ޤާނޫނާއި ގަވާއިދުތަކާއި ގުޅިގެން ކަންކުރުން އެނގުން ލާޒިމް މައުލޫމާތު؛ (2) ބަންދުކުރުމުން ލިބެގެންވާ ޙައްޤުތަކާއި އަދި އެ ޙައްޤުތަކަށް އެދުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތްތައް؛ (3) ޤާނޫނީ އެހީތެރިކަމަށް އެދޭނެ ގޮތާއި، އަދި ސަރުކާރު ހަރަދުން ގޮތެއް؛ (4) ބަންދުކުރުމުގެ ޖިންސާތަކާއި އަޅުވާ ފިޔަވަޅު އެޅޭނެ ގޮތެއް؛ (5) ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގައި ހުރުމުގެ މުއްދަތުގައި ދިމާވާ އެހެނިހެން ކަންކަމާ ގުޅޭ ޝަކުވާ އެ ބަންދުކުރާ އިދާރާއަށް ހުށަހެޅުން ޖެހޭ އުސޫލުތަކާއި ގުޅޭ ކަންކަން.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުން. ބަންދުކުރުން އާންމު ޖަމާޢަތްތަކުގެ ދަށުން ގެނައުމާއި އެކު، ފަސްނުކޮށް އެމީހުންނަށް އަންނަނިވި މައުލޫމާތު ލިއުމުން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ. (1) ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގައި ބަންދުކުރެވޭ މުހިންމު ގުޅުންހުރި ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކުގެ މައުލޫމާތު؛ (2) ބަންދުކުރުމުން ލިބެގެންވާ ޙައްޤުތަކާއި އަދި އެ ޙައްޤުތަކަށް އެދުމުގައި މައުލޫމާތު ހޯދާ ލިބިގަތުމުގެ އިތުރުން ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަން ހޯދުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތުތައް؛ (3) ހިލޭ ފޯރުކޮށްދެވޭ ޤާނޫނީ ވަކާލާއި ތަރުޖަމާނުންގެ އެހީތެރިކަން އެދޭނެ ގޮތާއި، އެހެނިހެން ހިދުމަތާއި ކަންކަމުން އެދުމާއި ސަރުކާރު ހަރަދުން ގޮތެއް؛ (4) ބަންދުކުރުމުގެ ޖިންސާތަކާއި އަޅުވާ ފިޔަވަޅު އެޅޭނެ ހާލަތްތަކާއި ގޮތެއް؛	މި މާއްދާ މިފަދައިން އިސްލާހުކުރުމުން މި މާއްދާގެ ދަށުން ބަންދުކުރާއަށް އަންގަންޖެހޭ ޤާނޫނީ ޙައްޤުތައް އިތުރަށް ސާފުވެގެންދާނެކަން ގަބޫލުކުރެވޭނެ.

	(5) ޖެންޑަރ ސެންސިޓިވްކޮށްގައި ހުކުމްކުރެވޭ ޢަދަބު ތަންފީޒުކުރުމުގައި ދިމާވާ އުނދަގޫތައް ކަނޑައަޅާ ދެވޭ ގޮތުން އެހެނިހެން ގޮތްތައް.	
31 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދޭންވާނީ ދިވެހި ނުވަތަ އިނގިރޭސި ބަހުންނެވެ. ބަންދުކުރެވޭ ފަރާތަކީ އާންމު ޖެހޭ މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދޭ ބަސް ފަހުމު ނުވާނަމަ، އެފަރާތަކަށް ފަހުމްވާގޮތަށް ތަރުޖަމާކޮށް ތަރުޖަމާނެއް އިންތިޒާމުކޮށް ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުން. މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތު ބަންދަށް ގެނެވޭ ފަރާތަށް އެނގޭ ވިސްނޭފަދައިން، އަދިހަމަ ފަހަކަ ދެއްކުމަށް ބޭނުންކުރާ ބަސްބަހުން އެހެން ބަހަކުން ކަމުގައިވާނަމަ، އެމަޢުލޫމާތު އެގޮތަށް ވިސްނޭފަދައިން، ފޯރު ތަރުޖަމާނަކު މެދުވެރިކޮށް އެނގޭގޮތަށް ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.	މި މާއްދާ މިފަދައިން އިސްލާހުކުރުމުން ޤާނޫނުއަސާސީން ދީފައިވާ ތަރުޖަމާނެއްގެ ޙައްޤު އިތުރަށް ކަށަވަރުކޮށްދެވޭނެކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭތީއެވެ.
31 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ބަންދުކުރަނީ ވިސްނުމުގެ ނުކުޅެދުން ހުރި ކުއްޖަކުނަމަ، އަނގަބަހުން މަޢުލޫމާތު އެ ބަންދުކުރާފަރާތުން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ. އަދި ބަންދުކުރަނީ ޖިސްމާނީ ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުރި ކުއްޖަކުނަމަ، އެފަރާތަކަށް ބޭނުންވާ އެހީތެރިކަން ލިބޭގޮތަށް މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުން. ބަންދަށް ގެނެވޭ ފަރާތަކީ، ވިސްނުމުގެ ނުކުޅެދުން ހުރި ކުއްޖަކުނަމަ، މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތު ބަންދުކުރާފަރާތުން ފޯރުކޮށްދޭންވާނީ އަނގަބަހުންނެވެ. އަދި ބަންދުކުރެވޭ ކުއްޖަކީ އެހީދީގެން ފަދަ ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުރި ކުއްޖަކުނަމަ، އެކުއްޖަކަށް ބޭނުންވާ ގޮތަށް މަޢުލޫމާތު، އެފަދަ ކުއްޖަކަށް ފަހުމްވާ ވަސީލަތަކުން ލިޔުމުން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.	މި މާއްދާ މިފަދައިން އިސްލާހުކުރުމުން ޤާނޫނުއަސާސީން ދީފައިވާ ތަރުޖަމާނެއްގެ ޙައްޤު އިތުރަށް ކަށަވަރުކޮށްދެވޭނެކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭތީއެވެ.

31 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ބަންދުކުރުން ޖިންސަކުން ސުންޖަރުގައި އަންގާކުން ބޭނުންކުރާ މަސްއަލަގައި ކާރުކާޖަހާފަ ކަރުކާސަނަށް ސަރުކާރުން އެ މިހުނަރު ބޭނުންވާ މުއްދަތު މުއްދަތުގައި ފެންނަނަ ގެރަދު ބަޔާންކޮށްފައިވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުމަށް. މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބާރުނުކުރާ މުއްދަތުތަކަށް ބަންދުކުރުން ޖިންސަކުން ސުންޖަރުގައި އަންގާކުން ބޭނުންކުރާ މަސްއަލަގައި އާއްމުކުރާ އެންމެނަނަ ފެންނަގެދަ ބަޔާންކޮށްފައިވާނެއެވެ.	ބަންދުކުރުންނަށް އާއްމުކުރާ ފެންނަތަކުގެ މުއްދަތު އެ މާއްދާއަށް ހަވާލާދީނުމަށް، ގަވާއިދުގައި ހިމެނުން ބަންދުކުރާއަށް މި މާއްދާއިން ވިބުދުނު ޖެހޭ ރައްޔިތުން އިސްރަރު ކަނަވަރުކުރާނޭގޮތަށް ޤާނޫނުގައި ކަށަވަރުކުރަން ހުށަހަޅަމެވެ.
31 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ކޮންމެ ބަންދުކުރަކަށް ޖިންސަކުން ސުންޖަރުގެ ގައިރުކޮށަރ އެވް ޕްރިޒަންސައަރ ކޮންމެ ދުވަހަކުވެސް ސަލާމާ ހަނަރުވާގެ ފުރުސަތު އޮންނަންވާނެއެވެ. އަދި ބަންދުކުރުމުގެ ފަރާތުން އެ ސަލާމާއަށް ތަޅުސިފަ ކަނަމުގެ ހެއްދަ އެތަނުގައި ބަލަހައްޓާ އެޅިސަކުން ދޫކޮށްފައިވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުމަށް. އާންމު ޖަލުގެ ގައިރުކޮށަރ އެވް ޕްރިޒަންސް އަދި ނުވަތަ އެހެން ތަނަކަށް ޓްރާންސްފަރކުރެވޭ ގައިރުކޮށަރ އެވް ޕްރިޒަންސް ކަނަގެ އާމަށާއިވާ ފަރާތަށް ސަލާމާ ހަނަރުވާގެ ބަޔަށް ކޮންމެ ބަންދުކުރަން ދުވަހަކު ދެވިގެންވާނެއެވެ.	މި މާއްދާ އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުމަށް، މާއްދާގެ މަޤްސަދު ދުވަހުގެ ވަގުތުތަކުގައި ފަސޭހަކަމާއެކު ގަބޫލުކުރަން ހުށަހަޅަމެވެ.
31 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް އެވް ކަރުދާސަތަކަށް ސަރުކާރު ޖަލު އިންސާނީ ޙައްޤު ކުރިމަތިލާއިރު، ކޮންމެ ބަންދުކުރަން އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް ސަލާމާ ހަނަރުވާ ފުރުސަތު އޮންނަންވާނެއެވެ. އަދި ކޮންމެ ބަންދު މިހަކަށް އިންސާނީ ޙައްޤަށް އެވް ކަރުދާސަތަކަށް ސަރުކާރު ނުވަތަ	މި އަކުރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުމަށް. ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) އާއި އެއްގޮތްވާގޮތުން މަޤްސަދު އާންމު ޖަލު އިންސާނީ ޙައްޤު ކުރިމަތިލާ ކުރާ ޖަލު އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް ޖަލު ކުރާ ކުރިމަތިލާގައި، އާންމު ޖަލުގެ ގައިރުކޮށަރ އެވް	ވަކި ޤާނޫނަކުން ހުއްދަކުރެވިގެން އަމަލުކުރާ ކަންކަމުގައި، އެ ޤާނޫނުތަކާ ގުޅޭގޮތުން މިފަދަ ކަންކަމުގައި ޤަވާޢިދު ހަދަން ހުށަހަޅަމެވެ.

އިންސްޓިޓިއުޝަން އޮފީސަރުންނާއި މިނިވަން ކޮމިޝަނާއި ސިއްރުތަކާއި ހިފެހެއްޓުމުގެ ގޮތުން، އާންމު ޖަމާޢަތްތަކާއި އޮފީސަރުންނާއި ނުވާ ވަކިން ބައެއްދަރުވަރުން ވާހަކަދެއްކުމުގެ ފުރުޞަތު އޮންނަންވާނެއެވެ.	ޕްރިޒަން ނުވަތަ އެފަރާތްތަކުން ކަނޑައެޅޭ އެހެން އޮފިސަރުން (މުވައްޒަފުން) ނޫނީ، މިނިވަން ކޮމިޝަންތަކާއި، ބޭރުގެފަރާތް މުއައްސަސާތަކުގެ ސިއްރު ހިފެހެއްޓުމުގެ މަތިން ބެލުން ޖާގަ ދޭކަށް އިންސްޓިޓިއުޝަނުން ސަރުކާރު ހުށަހަޅާ ގާނޫނުގެ ބަދަލުތައް ހުށަހެޅުއްވި ފާސްކުރައްވާ.	
31 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ކޮންމެ ބަންދުކުރެވިގެން އުޅޭމީހަކާމެދު އަމަލުކުރަމުންދާ ގޮތާއި ގުޅޭ ގޮތުން ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު އޮންނަންވާނެއެވެ. އެގޮތުން ހުށަހަޅާ ޝަކުވާތައް އެއްވެސް ލަސްނުވެ އިދާރާ ގެންދިއުމާއި ނޫޅި ޖަވާބުދާރީ ކުރުވުމަށް ނުވަތަ މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް، ކޯޓު، މިނިވަން މުއައްސަސާ ނުވަތަ އެންމެހާ ބަންދުކުރުންނާއި ގުޅޭ ކަންކަން ބަލަހައްޓާ އިދާރާތަކަށް ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު އޮންނަންވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް. ކޮންމެ ބަންދުކުރެވިގެން އުޅޭމީހަކާމެދު ޖިނާއީ ސަބަބަކަށް ބަންދުގައި އަމަލުކުރަމުންދާ ގޮތާއި ގުޅޭ ފުރަތަމަ މަރުޙަލާގައި އެއްވެސް ކަމެއް ވަކިއަށް ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭންވާނެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޝަރުޢީ ކޯޓަށް، މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއަށް، ބަންދުކުރުންނާއި ގުޅޭ ކަންކަން ބަލަހައްޓާ އިދާރާތަކަށް ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ.	މި މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމުން، ޝަކުވާ ހުށަހަޅާފައިވާ ބަންދުކުރެވިފައިވާ ފަރާތް ހަމަޖެހޭ ކަށަވަރުކުރެވޭނެއެވެ.
31 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ބަންދުކުރެވުން ހުށަހަޅާ ޝަކުވާތަކާއި މެދު އަމަލުކުރާ ގޮތުގެ ޖަވާބު ލިބުމުން 5 (ފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެކަން ޖަވާބު ދޭންވާނެއެވެ. އަދި ބަންދުކުރަ ކުރި ޝަކުވާ	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް. ބަންދުކުރެވުން، ވަކި ކަމަކާ އެއްޗެއް ހުށަހަޅާ ޝަކުވާތަކާއި، ކުރިއަށް ޝަކުވާތަކަށް ވަގުތުން ޖަވާބު ދޭންވާނެއެވެ.	މި ގާނޫނުގެ 57 ވަނަ މާއްދާ ބަންދުކުރެވުން ޝަކުވާ ހުށަހަޅާ ފަރާތް ކަށަވަރުކުރުމަށް އިސްލާހުކުރުން.

ބަލައިގަންނައިރު ނުވާނަމަ ނުވަތަ އެ ސަރުކާރުއަކަށް ޖަވާބު ދިނުން އެކަށީގެންވާ ވަރަށްވުރެ ލަސްވެއްޖެ ކަމަށް ވާނަމަ އެކަމަކާ ގުޅުންހުރި އެހެނިހެން މުއައްސަސާތަކަށް ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ބަންދުމީހާއަށް އޮންނަންވާނެއެވެ.	އަދި ބަންދުމީހާއާ ސަރުކާރުއާއި ގުޅިގެން ލިބުނު ޖަވާބަކީ، އޭނާގެ ރައްޔިތާއި ސިޔާސީ ޕާޓީއެއްގައި އަސާސީ ބައިވެރިއެއްނަމަ ޖަވާބު ކަމުގައިވާނަމަ، ނުވަތަ އެއްވެސް ޖަވާބެއް ނުލިބި 3 ދުވަސް ފާއިތުވެއްޖެނަމަ، އެމައްސަލައެއް ސަރުކާރަށް ކޮމިޝަން ނުވަތަ ކޯޓަށް އިދާރާތަކަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު ބަންދުމީހާއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.	
31 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ބަންދުމީހަކު ކަންކަމަށް އެދުމާއި، ސަރުކާރާ ކުރުމުގައި އެދިގެން ސަފާރަތުގައި ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރު ކުރުމުގައި އޮންނަންވާނެއެވެ. އަދި ސަރުކާރުއެއްކަމުގެ ކަމަށްވާނަމަ، އެ ސަރުކާރުއެއްގެ ސިއްރު ހިފެހެއްޓުން ގޮތަކަށް ޢަމަލު ކުރަންވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާޙުކުރުން. އާންމު ޖުމުލަކަމުގައި ބަންދުކުރުމާއި ފުލުހުންނާ ސަރުކާރު ހިނގުމުގައި ކަންކަން އެދުމުގައި، ބަންދުގައި ފުލުހުންގެ ސަލާމަތީ ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމުގެ، ސަރުކާރުހިންގާ ފުލުހުންގެ ސިއްރު ހިފެހެއްޓުމުގެ ބާވަތްކަމުގައި ހުށަހަ ނުލާޒިމުކޮށް ސަރުކާރު ހިނގާ އިދާރާތަކުގައި ގާއިމުކުރެވިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.	އެކި އިދާރާތަކަށް ސަރުކާރު ހިނގުމުގެ ފުރުޞަތު ބަންދު ފަރާތްތަކަށް މި ގާނޫނުން ލިބިދީފައި، ސަރުކާރު ހިނގާ ފަރާތްތަކުގެ ސިއްރު ހިފެހެއްޓުމުގެ އަމަލުކުރާނެ ވަކި އުސޫލެއް އެ ހިނގާ އިދާރާއެއްގައި ގާއިމުކުރެވިފައި ހުންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް ފާހަގަކުރަމެވެ.
31 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ހުށަހަޅާ ސަރުކާރުތަކާއި ގުޅިގެން އެދިހަކަން އެއްވެސް ނުރައްކަލެއް، ބިރުދެއްކުމެއް، ނުވަތަ އަދަބެއް ދީގެން ނުވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާޙުކުރުން. މި ގާނޫނުން ބާރުލިބިގެން ހިންގާ ސަރުކާރުގައި ބަންދުގައިވާ ފަރާތެއް ނުވަތަ އެފަރާތުން ކަނޑައެޅޭ އެހެން ފަރާތްތަކުން ހިނގާ ސަރުކާރުތަކާއި ގުޅިގެން، އެއްވެސް	ގާނޫނުއަސާސީން ލިބިދޭ ޙިމާޔަތްކުރުމާއި، މަނާކުރާ ކަމެއް ކުރުމުގެ ސަބަބުން ލިބިދާނެ އަދަބުތަކުން ބަންދުފަރާތްތައް ރައްކާތެރިކުރުން.

	ބާވަތެއްގެ އަދަބެއް، ބަރުދާޝްތުކުރެވޭ ނުވަތަ އިންސާނާ ސަލާމާ ހުރަހަމަވާރާތަން ނުވަތަ ބަންދުގައިވާ ފަރާތަށް ދިގެންނުވާނެއެވެ.	
31 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަނިޔާވެރި، ހަރުކަށި، ޣައިރު އިންސާނީ އިހާނެތި އަދަބެއް ބަންދުމީހާއިގެން ހިންގައިފިކަމަށް ތުހުމަތުކުރާ ސަލާމަތާއި ހުރަހަށް ވައިނަމަ އެކަމެއް ތިޔާފެށް އަވަހަކަށް ބަލާ އަދި މިނިވަންކަމާއެކު ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް ދައުލަތުގެ ކަމާގުޅޭން ހުރި މިނިވަން މުއައްސަސާތަކަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުމަށް. އެއްވެސް ސަރަހައްދެއްގައި، ޖިންސީ ބޭނުމަށް ސަރުކާރުގައި ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައިވާ ފަރާތަކާމެދު ދެކޮޅަށް އަނިޔާވެރި، ހަރުކަށި، ވައިންސާނީ އިހާނެތި ހިންގައިފިނަމަ ނުވަތަ ހިންގިކަމަށް ތުހުމަތު ކުރެވިއްޖެނަމަ، ނުވަތަ އެފަދަ ސަކުވާއެއް ހުށަހަޅައިފިނަމަ ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަޒާއީ ޤާނޫނު) ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ މުސްތަޤިއްލު ކްރިމިނަލް ސިސްޓަމް އެމްއެސްޓޯސިއަމް ބަލައި ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް އެދެންވާނެއެވެ. އަދި މިފަދަ މުއައްސަސާތަކުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރގެ ޤާނޫނު) ގެ 44 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އާއި ޤާނޫނުގެ 18 ވަނަ މާއްދާގައި ޓޯޗާ މަޢުނަ ހިއްމަން ރައީސް ކްރިމިނަލް އާދަ ކޮމިޝަން އިން މިނިވަން	ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަޒާއީ ޤާނޫނުގެ ޤާނޫނު) އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) ބަލާފައިވެސް، މި ފަރާތްތަކުން ސަލާމާތްކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އިޞްލާޙު، އަދި އެ އިސްލާހުގެ މަޢުނަ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު މާއްދާގައި ހަވާލާދީފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ލިބިދީފައިވާތީ، އެ ހައްޤު ހަމަކުރުމުގެ ނުވަތަ ބަންދުމީހުންނަށް ލިބޭނެކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް.

	ތަޙުޤީޤުކޮށް، އެ ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނެއެވެ.	
32 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ބަންދުމީހުން ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރަށް ގެންނައިރު އެމީހުންގެ އަތުގައި ހުންނަ ފައިސާ، އަގުބޮޑު ތަކެތި އަދި އަންނައުނު އެތަނެއްގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބެހެއްޓުން އިންތިޒާމް އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމެނޭ ގޮތުން ހަމަޖެހިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ. (1) އަތުލެވޭ ތަކެތީގެ ލިސްޓެއް ތައްޔާރުކުރުން؛ (2) ބަންދަށް ގެންނަ މީހާ ލައްވައި އަތުލެވޭތަކެތީގެ ލިސްޓުގައި ސޮއި ކުރުން؛ އަތުލެވޭ ތަކެތި ރައްކާތެރިކަމާއެކު އެތަނަކުން އުމުރަކު ދޫކޮށްލުމުން ބެލެހެއްޓުން.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާޙުކުރުން. ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށްޓަކައި އާންމު ޖަލަށް ބަންދުމީހާ ގެންނައިރު، ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގައި ހުންނަ މުއްދަތުގައި ބަންދުމީހާގެ އަތުގައި ބެހެއްޓުން މަނާތަކެތި ކަމަށް މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް އިން އަންގާފައިވާ އެއްވެސް އެއްޗެއް ބަންދުމީހާގެ އަތުގައިވާނަމަ، އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލުމުން، އެތަކެތި ރައްކާތެރިކަމާއެކު ބެހެއްޓުން އިންތިޒާމު ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގައި ހަމަޖެހިފައި ހުންނަން ވާނެއެވެ. އަދި މި ގޮތުމަތިން އެފަދަ ތަކެތި ރައްކާތެރިކަމާއެކު ބެހެއްޓުމަށް އަތުލެވޭއިރު، އަންނަނިވި ކަންކަން ފުރިހަމަ ކުރަންވާނެއެވެ. (1) އަތުލެވޭ ތަކެތީގެ ލިސްޓެއް ތައްޔާރުކުރުން؛ (2) ބަންދަށް ގެންނަ މީހާ ލައްވައި އަތުލެވޭތަކެތީގެ ލިސްޓުގައި ސޮއި ކުރުން؛ އަތުލެވޭ ތަކެތީގެ ފިހުރިސްތު ބަންދުން ދޫކޮށްލުމުން، އާންމު ޖަލުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި އެތަކެތި، ރައްކާތެރިކަމާއެކު	މަންޑޭލާ ރޫލްސް ގެ 67 ނަންބަރުން ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކަށް ލިޔުމުން ރައްދު ކަނޑައަޅުކޮށްކޮށް، ބަންދުމީހާގެ މުދާ ރައްކާތެރިކަމާއެކު ބެލެހެއްޓުން އިންތިޒާމް ހަމަޖެހިފައިވާކަން ޔަގީންކުރުމަށް.

	ބެހެއްޓުމަށް އިޢުތިރާޒު ނުކުރަން އެއްބަސްވެ ބޭނުމުގައި ބެހެއްޓުމުގައި ސާއިރު ކުރަން	
32 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ބަންދުކުރާ ބަންދުގައި ހުއްޓާ ލިބޭ ފައިސާ ނުވަތަ އެހެނިހެން ތަކެއްޗާމެދު އަމަލުކުރާނީ މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ.	މި އަޙުދު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާޙުކުރުން. ބަންދު މާ ޖިންސީ ސަރަޙައްދުގައި ހުންނަ ފުރުޞަތުގައި، އެނާ ބަންދުން ގެނުވުން އިދި އަމިގައި ހުރި ފައިސާއާއި ފުދާ ނުވަތަ ބަންދުން ގެނުވުނު އާންމު އަމިއްލަ ބޭނުމަށް ބަޔާން ޖެހިގެން ހުރެދިޔައީ ގެނުވުން ފައިސާއާއި ފުދާ، ބޭނުންކުރުން މި ގޮތުގައި ދުރުން އެވަރު ތަކެތި ޖެހުން ގެނައުމާއި ޖެހުން ބޭނުން ޚާއްޞަކޮށްގައި އަމަލުކުރުމަށް ގޮތް ކަނޑައަޅާފައި އާއިލާއާ އެއްގޮތްގޮތް މަތިންނެވެ.	މަސްއޫލު ދުވަސް ގެ 67 ނަންބަރުން ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކުން ލިބިބައިދީ ބަޔާން ކަނަވަރުކޮށްކޮށް، ބަންދުވާގެ މުދާ ބަޔާންތަކަށް ބޭނުންގެއަޑު އިންތިޒާމް ހަމަޖެހި ފައިވާކަން ދަށުންކުރުމަށް.
32 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ބަންދުކުރާ ޖިންސީ ސަރަޙައްދު ގެނެސް ބޭސްތަކާއި މުދާ އަމަލުކުރުން ގޮތް ކަސްޓަޑީ ސިއްޔާ މާފަށް ނިންމުމުގެ މައްސަލަ ބިނާކުރެވެންނެވެ.	މި އަޙުދު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާޙުކުރުން. ޖިންސީ ސަރަޙައްދު ބަންދުކުރާ ގެންނައިރު، ބަންދުކުރާގެ ސިއްޔާ ސަފަޅުތަކަށް ޖެހުން ބޭނުންކުރާ ބޭސްތަކާއި މުދާ ގޮތް ނިންމުމަށް، ތަޙުޤީޤުގެ ސިއްޔާ މާފަށް ނިންމާ އާއިލާ ޝަރުޢީގެ މައްސަލަ. އަދި މިފަދައިން ގެނެވޭ ބޭސްތައް ޖިންސީ ސަރަޙައްދުގައި ބޭނުންކުރުމުގެ	މި މާއްދާއަށް ގެނުވުން އިސްލާޙަށް މަސްއޫލު ދުވަސްގެ 67 ވަނަ ނަންބަރުގެ (4) އިން ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކުން ލިބިދޭ ބައްޕަކަށަވަރުކޮށް، އެބައްޔާ ޖިންސީ ސަރަޙައްދުގައި ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކުން ލިބިގެންވާ ކަނަވަރުކޮށްދިނުމަށް

	ހުއްދަ ދިނުމަށް އެފަރާތަށް ނުފެންނަނަމަ، އެކަން ލިއުމުން ބަންދުގައި ބެހެއްޓޭފަރާތަށް އަންގައި އެ ލިއުމުގެ ނަކަލެއް ބަންދުވެރިޔާގެ ޕްރިޒަނަރ ފައިލުގައި ހިމަނަންވާނެއެވެ.	
33 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ބަންދުކުރާ އާއި ބަންދުކުރެވިފައިވާކަމާއި، ބަންދުގައި ހުއްޓާ އެއްބަސްވުން އަންހެނުންނަށް ބަދަލުކުރާ ކުދިންނާއި، ދިމާވާ ސިފައިން ބަލިވެފައިވާކަމާއި، ނުވަތަ ލިބޭ ގެއްލުންތަކާއި ގުޅޭ މަޢުލޫމާތު އަލިކުރުމާއި އާއިލާގެ މެމްބަރުން ނުވަތަ އަލިގާ އެފަދަ މަޢުލޫމާތެއް ރިޕޯޓުކުރުމުގެ އެދިފައިވާ މިފަދަ އެ މަޢުލޫމާތު ރިޕޯޓު ކުރުމުގެ ހައްޤު. އެދި އެމިހާރު ބަންދުކުރާ އާއި އަޅުވާ މައުލޫމާތު ރިޕޯޓު ކުރުމުގެ ވަކި ފަރާތްތަކަށްވެސް ރިޕޯޓު ކުރަންވާނެއެވެ.	މި ޤަވާޢިދު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުމަށް. ޖިންސީ ސުލްޙަޔަގެ މިހާރު ބަންދުކުރެވޭ ހާލަތުގައި، އާއި ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ ކުރިން، ޖިންސީ ސުލްޙަޔަގައި ބަންދުގައި ބެހެއްޓިފައިވާކަން، ބަންދުކުރެވިފައިވާ ތަން ނޫން އެހެންތަނަކަށް ގެންދެވުމުގެ ކުރިން، ނުވަތަ ބަންދުވާގެ ސަބަބު ހާލަތު ދަނަން ދިނުމުގެ ސަބަބުން ނުވަތަ ބަންދުކުރާއަށް ބޮޑު އަނިޔާއެއްވާ ހާލަތުގައި، އެކަމާ މައިންބަފައިން ނުވަތަ ބެލެނިވެރިއަކަށް ގުޅިއިދޭނެއެވެ. ނުވަތަ މިފަދަ ހާލަތެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ، އެކަމުގެ މައުލޫމާތު ވަކި ވަގުތެއްގެ ތެރޭގައި ރިޕޯޓުކުރުމަށް ބަންދުކުރާ އެދިފައިވާނަމަ، އެފަރާތަކާއި އެ މަޢުލޫމާތު އާންމު ކުރުން ރިޕޯޓުކުރަންވާނެއެވެ.	މާއްދާގެ (ނ) އިބްތިދާއީ ފައިވާގޮތުން، މި މާއްދާ ފަހުމުގެ ދަށުގައި، މި ބާރުގެ މާއްދާއަށް އިސްލާހު ހުށަހެޅުމާއި ބަދަލުކުރުމާއި ބަދަލުކުރުން ފެންނާނެ.

33 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ބަންދުކުރެވޭ ޗާޓު މަޢުލޫމާތު އެއްވެސް ފަރާތަކާއި ހިއްސާ ކުރެވެން ނުވާނެވެ. އެހެންނަމަވެސް ވަކި ޤާނޫނުތަކުން ވަކި ގޮތަކަށް އަމަލުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާނަމަ އެގޮތަކަށް އެކަން ކުރުމަކަށް މި މާއްދާ ހުރަހެއް ނާޅައެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުން. ޖިނާއީ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ ފަރާތްތަކުގެ ޗާޓު މަޢުލޫމާތު އެއްވެސް ފަރާތަކާއި ހިއްސާކުރެވެން ނުވާނެއެވެ. ނަމަވެސް، ހުއްޓާ ޤާނޫނުތަކުން ހުއްދަ ދީފައިވާ ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކަށް ނުވަތަ މިނިވަން މުއައްސަސާތަކާއި ކޮމިޝަނުތަކަށް އެ ހުއްޓާ ޤާނޫނުތަކުން ކަނޑައަޅާ މިންވަރަށް އެ މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމަކަށް މި މާއްދާ ހުރަހެއް ނާޅައެވެ.	މާއްދާގެ (ނ) އިބާރާތް ފަހިވާގޮތަށް، މި މާއްދާ ފަހުމުކުރުން ދަތިވާތީ، މި ބޭނުމަށް މާއްދާއަށް އިސްލާހު ހުށަހެޅުމަށް ބަދަލުކުރުމަށް މިނިސްޓްރީއަށް ފޮނުވުން.
33 ވަނަ މާއްދާގެ (ސ) ބަންދުކުރާ މަރުވެއްޖެނަމަ، އެހެނިހެން ކަންކަމުގައި އެއްޗެހިސާބަށް ގޮވާ ފަރާތަށް އެކަން ޖެހޭ ތަހުޤީޤުކުރުމަށް ނޫނީ ވަގުތުން އަންގަންވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ފަދައިން އިސްލާހުކުރުން. ޖިނާއީ ސަބަބަކާ ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައިހުރި މީހަކު ނިޔާވެއްޖެނަމަ، އެކަން ޖިނާއީ އެވް ފުލުސްއާއި، އެޗްއާރްސީއެމް، އަދި ބަންދުކުރާގެ އާއިލާއަށް ނުވަތަ މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ހުއްޓާ ބަލަހައްޓާ ދުވަހުގެ ތެރެއިން އެކަމުގެ މައުލޫމާތު ހިއްސާކުރުން ބަންދުކުރާ އިދާރާ ފަރާތައް ވަގުތުން ހިއްސާކުރަންވާނެއެވެ. އަދި މިގޮތުން މި މައުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމުގައި ބަންދުކުރާ ވަކި ފަރާތަކަށް އެވަރު މައުލޫމާތު ހިއްސާކުރުން އިދާރާއާއި ބަންދުކުރާގެ	މާއްދާގެ (ނ) އިބާރާތް ފަހިވާގޮތަށް، މި މާއްދާ ފަހުމުކުރުން ދަތިވާތީ، މި ބޭނުމަށް މާއްދާއަށް އިސްލާހު ހުށަހެޅުމަށް ބަދަލުކުރުމަށް މިނިސްޓްރީއަށް ފޮނުވުން.

	އުނިކުރުމަށް ފުރަތަމައަށް އިޞްލާޙުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި މި ގަވާއިދުގައި ވަސީލަތްތަކާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) ގެ 12 ވަނަ މާއްދާއިން ޖަލުތަކުގެ އިންސްޕެކްޝަނާ މިނިވަން މުސްތަޤިއްލު ކޮމިޝަނަކަށް ހަވާލުކުރަންވާނެއެވެ.	
މާއްދާގެ (ހ) އިޞްލާޙުކޮށްފައިވާ ގޮތުން، މި މާއްދާ ފަހުވުމަން ދަތިވާތީ، މި ބޭނުމަށް މާއްދާއަށް އިސްލާޙް ހުރަހެއް ދިވައިވާގޮތަށް ބަދަލުކުރުމަށް މިނިވަން ކަމަށް ފެންނަނީ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގައި ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައިހުރި މީހަކު ބަލިވެ ސިއްޙީ ހާލަތު ދަށަށް ގޮސްފިނަމަ، އެކަން ޕްރިޒަނާ އެވް ޑިރެކްޓަރސްއަށް އެންގުމާއި، އެހެބަރު ބަންދުކުރާގެ އާއިލާއަށް ނުވަތަ މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ހުއްބަ ހާލަތެއް މެދުވެރިވެއްޖެނަމަ އެކަމުގެ ގަވާއިދުތަކު ރިޢާޔަތްކުރުމަށް ބަންދުކުރާ އާއިލާއާ ފަރާތެއް ވާގޮތުން ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ. އަދި މިގޮތަށް މި ގަވާއިދުތަކު ރިޢާޔަތްކުރުމުގައި ބަންދުކުރާ ވަކި ފަރާތަކާއި އެވަނަ ގަވާއިދުތަކެއް ރިޢާޔަތްކުރުން އިދާރާއާ ހަމަކަމާ، ބަންދުކުރާގެ އުނިކުރުމަށް ފުރަތަމައަށް އިޞްލާޙުކުރަންވާނެއެވެ.	33 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ބަންދުކުރާގެ ބަލިހާލަތުގައި، ބަލީގެ ސިއްޙަތުސްކަމާއި، އާއްމުކޮށް ލިބޭ އަނިޔާއާއި، ސިއްޙީ ފަރުވާއަށް ބަދަލުކުރެވޭ ގޮތްތަކާއި، ޑޭޓާ ގަވާއިދުތަކު އުޅޭނަ ކަނޑައަޅާ ފަރާތަށް އާންމު ޖަލުން އަންގަންވާނެއެވެ.

33 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ބަންދުމީހަކުގެ އާއިލާ މީހަކަށް ސީރިއަސް ބަލިޔާވުމެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ މަރުވެއްޖެނަމަ އެކަމެއްގެ މަޢުލޫމާތު އެންމެ އަވަސް ލިބުމުން ވަސީލަތްތަކުގެ ނެތި އެ މީހަކާއި އެމައުލޫމާތެއް ހިއްސާ ކުރަންވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ޖެނެރަލް ސުޕަރިންޓެންޑެންޓުގައި ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައިހުރި މީހެއްގެ އާއިލާ މީހަކު ބަލިވެ ސީރިއަސް ހާލަތު ދަނަން ދިޔަ ހަބަރު ނުވަތަ އަންހެނުން ވިހެއި ހަބަރު، ނުވަތަ އާއިލާ މީހަކު ނިޔާވުމުގެ ހަބަރު އާންމު ޖާގައި ހިއްސާކުރާ ބާވަތުގައި، އެކަން ޖެނެރަލް އޮފް ޕްރިޒަންސްއަށް އެންގުމަށްފަހު، ޖެނެރަލް އޮފް ޕްރިޒަންސްގެ ހުއްދައާއި އެކު ބަންދުމީހާއަށް ވަގުތުން އެހަބަރުދޭންވާނެއެވެ.	ރާއްޖޭގެ ދުސްތޫރު ގެ 69 އާއި 70 ވަނަ ނަންބަރުން ބަންދުކުރާމީހުންގެ [illegible] ހައްޤުތައް ޔަޤީންކޮށްދިނުމާއެކު، މާއްދާގެ (ބ) އިބާރާތްކޮށްފައިވާގޮތުން، މި މާއްދާ ފުރިހަމަ ދަތިވާތީ، މި ބަދަލުން މާއްދާއަށް އިސްލާހު ހުށަހަޅައިފައިވާގޮތް ބަދަލުކުރުމަށް މުހިންމުކަމަށް ފެންނަނީ.
33 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ބަންދުމީހާގެ އާއިލާގެ މެންބަރެއް ނުވަތަ ގާތިމާގެ މީހަކު ނުވަތަ އެހެންވެސް ގާތްގުޅުންހުރި މީހަކު ނާޒުކު ބަލިޔާވުމެއްގައި ވާނަމަ އެފަދަކަމަކުން ޒިޔާރަތްކުރުން، ބަންދުމީހަކަށް އެދޭނަމަ ފުރުޞަތު އިންތިޒާމް ޖަހާފައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުގެ ތެރެއިން ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ޖެނެރަލް ސުޕަރިންޓެންޑެންޓުގައި ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައިހުރި މީހެއްގެ އާއިލާ މީހަކު ބަލިވެ ސީރިއަސް ހާލަތު ފުރާނައަށް ނުރައްކާވާ މިންވަރަށް ދަނަން ދިޔަ ބަލިވެ ނުވަތަ އަންހެނުން ވިހެއި ހަބަރު، އާންމު ޖާގައި ހިއްސާކުރާ ބާވަތުގައި، ބަންދުމީހާ [illegible] [illegible] އެދިއްޖެނަމަ، ޖެނެރަލް އޮފް ޕްރިޒަންސްގެ ހުއްދަ ޒިޔާރަތްގެ ދަތުރު، ބަންދުމީހާއަށް އާދައިގެ ހެދުމުގައި، އާދައިގެ ހެދުން އަޅައިގެން ހުންނަ ޕްރިޒަން އޮފިސަރަކާއި	ރާއްޖޭގެ ދުސްތޫރު ގެ 69 އާއި 70 ވަނަ ނަންބަރުން ބަންދުކުރާމީހުންގެ [illegible] ހައްޤުތައް ޔަޤީންކޮށްދިނުމާއެކު، މާއްދާގެ (ރ) އިބާރާތްކޮށްފައިވާގޮތުން، މި މާއްދާ ފުރިހަމަ ދަތިވާތީ، މި ބަދަލުން މާއްދާއަށް އިސްލާހު ހުށަހަޅައިފައިވާގޮތް ބަދަލުކުރުމަށް މުހިންމުކަމަށް ފެންނަނީ.

	އަންހެނުންނަށް ނުވަތަ އާއިލާ މެމްބަރަށް ޒިޔާރަތްކުރުމަށް ހޮސްޕިޓަލަށް ދެވޭނެ އިންތިޒާމު އާންމު ގޮތުން ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ.	
33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ބަންދުމީހާގެ އާއިލާ މެންބަރަކު ނިޔާވެއްޖެ ނަމަ، އެމީހެއްގެ ޖަނާޒާގައި ބައިވެރިވުމުގެ އިންތިޒާމު، ބަންދުމީހަކަށް އާންމު ގޮތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުގެ ތެރެއިން ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގައި ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައިހުރި މީހެއްގެ އާއިލާ މަހުރަމު ނިކާހު ބަލަބު، އާންމު ޖަވާއި ... ބަންދުމީހާގެ ޖަނާޒާގައި ބައިވެރިވުމުގެ އިންތިޒާމު، ބަންދުމީހަކަށް އާންމު ގޮތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުގެ ތެރެއިން ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ.	މިނިމަމް ރޫލްސް ގެ 69 އާއި 70 ވަނަ ނަންބަރުން ބަންދުފަރާތްތަކަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ހައްޤުތައް ހާސިލްކުރުމަށް ގެންދިއުން، މާއްދާގެ (ށ) އިތުރުކޮށްފައިވާގޮތުން، މި މާއްދާ ފުރިހަމަކުރުމަށް ދެއިމާދީ؛ މި ބާރުގައި މާއްދާއަށް އިސްލާހު ހުށަހަޅައިފިކަމަށް ބަދަލުކޮށްގެން ފެންނާތީ.
35 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ބަންދުކުރުން ފިރިހެނުން އަންހެނުން ގެންގޮސް ހަދަންވާނީ ބަންދުކުރަން ވިޔަދޭން ނުދެވޭނެ ގޮތެއްގެ މަތިންނެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ ފަރާތްތައް ފިރިހެނުން އަންހެނުން ގެންގޮސް، އެ ފަރާތްތަކުގެ	ބަންދުކުރާފަރާތްތައް ފިރިހެނުން އަންހެނުން ގެންދާއިރު، ބަންދުމީހާގެ އިންސާނީ ކަރާމާތް ގެއްލިގެން ހިމާޔަތްކުރާގޮތަށް އަމަލެއް ހިނގައިދާން ކަމުގެ އިންތިޒާމު އޮތުން، އެކަން ކަށަވަރުކުރުން.

	އިންސާނީ ކަރާމާތް ނުގެއްލޭނެ ގޮތަށް، ފިޔަވައިގެން ނުދެވޭނެ ގޮތެއްގެ މަތިންނެވެ.	
36 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުތައް ކަމުގައި ކަނޑައަޅަން އެސެސްމަންޓް ހެދުމުގައި މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ މިންގަނޑުތައް ފުރިހަމަވެފައިވާކަން އިސްތިފާދާކުރަން އޮތް ކަށަވަރުކޮށް ސަރުކާރުން ކަނޑައަޅަން ކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެސެސްމަންޓް ހެދުމުގައި ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގައި ތިބޭ މުހާޖިރީން، މަސައްކަތްކުރާ މުހާޖިރީން، ޒިޔާރަތްކުރާ މުހާޖިރީން އަދި ކުއްޖިން ބަލަހައްޓަކުގައި ދިމާވާ ކަންކަމުން ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް ފިޔަވަޅުތައް އެޅިފައިވޭތޯ ބަލަންވާނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުތައް ކަމުގައި ކަނޑައަޅަން އެސެސްމަންޓް ހެދުމުގައި މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ މިންގަނޑުތައް ފުރިހަމަވެފައިވާކަން އިސްތިފާދާކުރަން އޮތް ކަށަވަރުކޮށް ސަރުކާރުން ކަނޑައަޅަން ކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެސެސްމަންޓް ހެދުމުގައި ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގައި ތިބޭ މުހާޖިރީން، މަސައްކަތްކުރާ މުހާޖިރީން، ޒިޔާރަތްކުރާ މުހާޖިރީނގެ އިތުރުން ދިމާވާ ކުއްޖި ބަލަހައްޓަކުގައި ރައްކާތެރިކަން ފިޔަވަޅު ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ.	ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރު ތަކަކީ އެތަންގައި ތިބޭ ބަންދު ފަރާތްތަކާއި، މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުގެ އިތުރުން ޒިޔާރަތްކުރާ ފަރާތްތަކަށް ރައްކާތެރި ތަނެއްކަމުގައި ކަށަވަރުކުރުމަށް.
36 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އެސެސްމަންޓް ހެދުމުގައި ކަމާ ގުޅުންހުރި ފަންނީ ބޭފުޅުންގެ ލަފާއާއި މަޝްވަރާ އަދި އިރުޝާދުތައް އިސްތިފާދާކުރަން ޖެހޭނެއެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. އާންމު ޖެންޑަރ އެސެސްމަންޓް ހެދުމުގައި ކަމާ ގުޅުންހުރި ފަންނީ ބޭފުޅުންގެ ލަފާއާއި މަޝްވަރާ އަދި އިރުޝާދު އިސްތިފާދާކުރަން ޖެހޭނެއެވެ.	މާއްދާގެ (ނ) އިބާރާތްކޮށްފައިވާގޮތުން، މި މާއްދާ ފުރިހަމަކަން ދެކެވޭ، މި ބޫނުދަން މާއްދާއަށް އިސްލާހު ހުށަހެޅިފައިވާގޮތަށް ބަދަލުކުރުން މުހިންމުކަމަށް ފެންނަނީ.
37 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.	

މި ގާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް އެސެސްމަންޓް ހެދުމާ ދިނުމަށް 1 (އެކެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެސެސްމަންޓްގެ ރިޕޯޓް ނިންމުމަށްފަހު އާންމު ޖަލުގައި ހުށަހަޅަންޖެހޭ ސަބްޖެކްޓްތަކަށް އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް ކަނޑައަޅާ ކަނޑަކަން ފުރިހަމަވާކަމަށް، ނުވަތަ އާންމު ޖަލުގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ތަނެއް އެއީ އާންމު ޖަލުގައި ހުށަހަޅަން ސަބްޖެކްޓް ފުރިހަމަ ނުވާކަން ނަމަ، އެތަނަކީ އާންމު ޖަލު ނޫންކަމަށް ކަނޑައަޅަން، އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް މިނިސްޓަރަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.	މި ގާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް އެސެސްމަންޓް ހެދުމާ ދިނުމަށް 1 (އެކެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެސެސްމަންޓްގެ ރިޕޯޓް ފުރިހަމަކޮށް ނިންމުމަށްފަހު އާންމު ޖަލުތަކުގައި ކަނޑައަޅަން ހުށަހަޅަންޖެހޭ ކަމަށް އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް ކަނޑައަޅާ ސަބްޖެކްޓް ފުރިހަމަވާކަމަށް ނުވަތަ އާންމު ޖަލުގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ތަނެއް އެއީ އާންމު ޖަލެއް ނޫންކަމަށް ކަނޑައަޅަން އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް މިނިސްޓަރަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
އިޞްލާޙް ބަދަލުކުރުމަށް. ޖޭލްބަހަން ސެންޓަރުގައި މަސައްކަތް ކުރުމުނާ މުވައްޒަފުންގެ ތެރޭގައި އަންހެނުން މުވައްޒަފުން ހިމަނަންވާނެއެވެ. (1) ސައިކައެޓްރިސްޓުން؛	39 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ޖޭލްބަހަން ސެންޓަރުގައި މަސައްކަތް ކުރުމުނާ މުވައްޒަފުންގެ ތެރޭގައި އަންހެނުން މުވައްޒަފުން ހިމަނަންވާނެއެވެ. (1) ސައިކައެޓް ރިސްޓުން؛
މި އަކުރު އަންހެނުން ފަރާތުން އިސްލާހުކުރުމަށް. ޖޭލްބަހަން ސެންޓަރު އަންހެނުން ގޮތުގެ މަތިން އިންސްޕެކްޓް ކުރަންވާނެއެވެ. (1) ޖޭލްބަހަން ސެންޓަރު ބަލަހައްޓާ މޮނިޓަރުކުރާ ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސަސްއިން އެތެރޭގެ އަދި ބިރުތި ކަންކަން އިންސްޕެކްޓް ކުރުން؛	40 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ޖޭލްބަހަން ސެންޓަރު އަންހެނުން ގޮތުގެ މަތިން އިންސްޕެކްޓް ކުރަންވާނެއެވެ. (1) އާންމު ޖަލު ބަލަހައްޓާ މޮނިޓަރުކުރާ ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސަސްއިން އެތެރޭގެ އަދި ބިރުތި ކަންކަން އިންސްޕެކްޓް ކުރުން؛

(2) އިލެކްޝަން އޮންނަ މިދިވެހި މުސްތަޤުބަލް މުއައްސަސާތަކުން ނުވަތަ ބައިނަލްއަޤްވާމީ، އަދި ސަރުކާރީ ޖަމްޢިއްޔާ ޖަމާޢަތްތަކުން އިންސާފުވާ ކަމަށް.	(2) ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަމްޢިއްޔާ ޖަމާޢަތްތަކުގެ ޤާނޫނު) އިން އިލެކްޝަން ވިޔަފާރި މިދިވެހި މުސްތަޤުބަލް މުއައްސަސާތަކުން ނުވަތަ ބައިނަލްއަޤްވާމީ، އަދި ސަރުކާރީ ޖަމްޢިއްޔާ ޖަމާޢަތްތަކުން އިންސާފުވާ ކަމަށް.	
42 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއައްސަސާގައި އިމާރާތް ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލު ބަދަލުތަކާއި، ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާ ބަދަލު ހުށަހަޅަންޖެހޭ ކަންކަން އަދި މުއައްސަސާ އިސްތިސްނާކުރެވޭނެ. އަދި މިނިސްޓަރު އާއި ފަންނީ ބަޖެޓް ހަމަޖެހޭ ވަޒަނުން އިމާރާތް ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލު ބަދަލުތަކާއި، ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާ ބަދަލު ހުށަހަޅަންޖެހޭ ކަންކަމަށް.	މި މާއްދާ އުނިކުރުން ބަންދުކުރުމާގެ ބައިވެރިވުން އަމަލުތަކާއިމެދު މަސައްކަތްކުރުމުގައި ގޮތުގައިމެއް ހިމެނިފައިވާ ކަނޑައެޅިފައި ނުވަތަ ދެކޮޅު ގެންގުޅުމުގެ ސަބަބުން، ބަންދުކުރުމަށް ބެހޭ ކަމުގައި ހާލަތުގެ އަސާސެއް ގޮތުން ފުރިހަމަ ކަނޑައެޅިފައިވާ، "ބަޖެޓް ނުވަތަ" އެއް އިންސާނަކަށް ވިސްނުމަށް އަސާސަ ހިފެހެއްޓުމަށް ފިޔަވަޅެއް ނަގާގެން ކަމުގައި ނުބެލެވޭނެ.	
44 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) "އާއިލާ" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، އަނބިމީހާ، ފިރިމީހާ، މަންމަ، ބައްޕަ، އަދި އެކަނި ދަރިންނަށެވެ.	މި މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. "އާއިލާ" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، އަނބިމީހާ، ފިރިމީހާ، މަންމަ، ބައްޕަ، އަދި އެކަނި ދަރިންނާއި އެއްބަނޑު، އެއްބަފާ، ނުވަތަ އެއްބަނޑު މީހުންނެވެ.	އިސްލާމްދީނުގައި އާއިލާއާ ގުޅުންހުރި ކަންކަމުގައި އާއިލާ ކަމަށް ބެލެވޭ މީހުންނަށް، އަދި އެއްބަނޑު، އެއްބަފާ، ނުވަތަ އެއްބަނޑު މީހުންނަށް ބެލެވޭ ކަމުގައި ވާތީ.

44 ވަނަ މާއްދާގެ (ސ) "ފުލް ސްކޭލް" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ޖިންސަކަށް ސަންޖެހުގައި ބަންދުކުރުން ހިފުމަށް ބޭނުންކުރާ ހުނަރުތަކާއި ގޯޅިތަކުގައި ބަހައްޓާފައި ހުންނަ ކަބަނޑު ނުވަތަ އަލަމާރިތަކުގެ ތާގަ ނުހިމެނޭ ގޮތަށެވެ.	މި އަކުރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް. "ފުލް ސްކޭލް" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ޖިންސަކަށް ސަންޖެހުގައި ބަންދުކުރުން ހިފުމަށް ބޭނުންކުރާ ހުނަރުތަކާއި ގޯޅިތަކުގައި ބަހައްޓާފައި ހުންނަ ކަބަނޑު ނުވަތަ އަލަމާރިތަކުގެ ތާގަ ނުހިމެނޭ ގޮތަށެވެ.

17 އޮކްޓޫބަރ 2019